

YAŞANABİLİR ŞEHİRLER ve İSTANBUL

Panel Notları

2012

İSTANBUL BAROSU YAYINLARI

Genel Yayın Sıra No: 205
2012 / 07
ISBN No: 978-605-5316-13-6

Yayına Hazırlayan
İstanbul Barosu Yayın Kurulu

Tasarım / Uygulama / Baskı

Ege Reklam ve Basım
Sanatları Ltd.Şti.
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad.
No: 4 / 1
Ataşehir - İSTANBUL
Tel: (0216) 470 44 70
www.egebasim.com.tr

Birinci Basım: Haziran 2012
Bu kitap İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Kararı ile Bin adet
basılmıştır.

İSTANBUL BAROSU
ÇEVRE ve KENT HUKUKU
KOMİSYONU

KENT HUKUKU BAĞLAMINDA
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER
VE
İSTANBUL

14 Nisan 2012

Orhan Adli Apaydın Konferans Salonu

İSTANBUL BAROSU YAYINLARI

İstiklal Caddesi Orhan Adli Apaydın Sokak

1. Baro Han Beyoğlu / İstanbul

Tel: (0212) 251 63 25 (pbx)

Faks: (0212) 293 89 60

dergi@istanbulbarosu.org.tr

İSTANBUL BAROSU PANEL

KENT HUKUKU BAĞLAMINDA YAŞANABİLİR ŞEHİRLER ve İSTANBUL

AÇILIŞ KONUŞMASI

Av. Özlem AKSUNGAR
İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi

OTURUM BAŞKANI

Av. Alev Seher TUNA
İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Başkanı

KONUŞMACILAR

Doç. Dr. Sırma TURGUT
Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Dr. Yaşar ADANALI
Stuttgart Üniversitesi Şehircilik Bölümü

Psikolog Viedan YÜCEL
Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi

Tarih: 14 Nisan 2012 Cumartesi

Saat: 11:00-15:00

Yer: Orhan Adli Apaydın Salonu

GENEL TARTIŞMA

KAPANIŞ KONUŞMASI

Av. Turhan Tuna ŞEN
İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Başkan Yardımcısı

İSTANBUL BAROSU ÇEVRE VE KENT HUKUKU KOMİSYONU

İÇİNDEKİLER

Açılış

Av. Alev Seher TUNA	7
Av. Özlem AKSUNGAR	7
Dr. Yaşar ADANALI	12
Doç. Dr. Pelin Pınar ÖZDEN	30
Dr. Vicdan YÜCEL	48
Av. Ömer AYKUL	58
Tartışmalar	65

“Kent Hukuku Bağlamında Yaşanabilir Şehirler ve İstanbul”

14 Nisan 2012

- AÇILIŞ -

Av. Alev Seher TUNA -(*İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Başkanı*)- İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu olarak düzenlediğimiz bugünkü panelimiz: “Yaşanabilir Şehirler ve İstanbul”. Ben açılış konuşmasını yapmak üzere İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyemiz Sayın Av. Özlem Aksungar’ı kürsüye davet ediyorum, buyurun.

Av. Özlem AKSUNGAR -(*İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi*)- Tam günün anlam ve önemine uygun yaşanabilir şehir, ama iki saatte trafiğin içinde Cumartesi sabahı zorlukla geldim. Değerli konuklarımıza İstanbul Barosu Başkanı **Ümit Kocasakal** ve Yönetim Kurulu üyeleri arkadaşlarım adına saygıyla, sevgiyle selamlıyorum ve hepiniz hoş geldiniz diyorum.

İstanbul Barosu’nun çok böyle dost ortamında, aslında burada konuşmaktan ziyade bir dost ortamında şurada konuşup, sohbet etmeyi istiyorum. İstanbul Barosu son günlerde Silivri’deki davalarla ve siyasi davalarla gündeme geldi. Ancak bizim çok güzel komisyonlarımız ve merkezlerimiz var, bunların içinde benim de koordinatörlüğünü yaptığım Çevre ve Kent Komisyonu, biz doğayla, çevreyle, yaşadığımız dünyayla da ilgileniyoruz ve arka arkaya çok güzel çalışmalar yaptık. Tabii bunlar

basında, medyada çok fazla yer almadı, çünkü İstanbul Barosunun ismini başka yerlere çekip, daha böyle muhalif bir imaj sergilemek istediler. Biz çocuklarımız, kendilerimiz için zararlı olan GDO'larla ve nişasta bazlı şekerlerin insan sağlığına olan, çevreye olan zararlarıyla ilgili de bir panel yaptık. Yaptığımız bu çalışma çok olumlu tepki aldı, ama basında hiçbir yerde göremediniz. Depremin ve kentsel dönüşümün Türkiye'nin çok önemli bir sorunu, ama bizim şehrimizin de çok önemli bir sorunu olduğunu düşündük. Bununla da ilgili bir panel yaptık, bununla da ilgili akademisyenlerimiz, hocalarımızla ortaklaşa çalışmalar yaptık, bununla da ilgili kitaplarımız var, ama yine sizler bunları belki çok takip edemediniz. En son yaptığımız iklim değişikliğiyle ilgili bir panelde yine gündemde çok fazla yerini bulmadı.

Söylemeye çalıştığım şu: Çevreyle ilgili, yaşadığımız şehirle ilgili ve Türkiye'yle ilgili bütün olumsuzluklarda biz müdahil oluyoruz. En son 15 gün önce Kürecik'le ilgili sivil toplum örgütleriyle görüştük ve onların yaptığı basın açıklamasında yine İstanbul Barosu olarak yanlarında yer aldık. Trakya'ya gittik Ergene Havzası için, orada yerinde hareket ettik, üçüncü köprüyle ilgili iptal davamıza müdahil olduk. Türkiye'nin gündemi İstanbul'da çok yerini bulmuyor, ama HES'lere de müdahale ettik. Biz İstanbul'la, Türkiye'yle, dünyayla yaşanacak bütün çevre sorunlarıyla ilgilenen bir baroyuz, çalışıyoruz. Yaşadığımız dünyanın ve şehrin ve ülkenin solunabilir bir oksijenin olması için uğraşıyoruz, ama ilk dört sıradan sonrası boş, yani biz yapıyoruz, kitap yapıyoruz, panellerimizi duyuruyoruz, ama biz aldığı-

mız nefese sahip çıkamıyoruz. İstanbul Barosu bir hukuk örgütü, avukat sorunları için, meslek sorunları için kurulmuş bir hukuk örgütü, ama biz doğayla da ilgileniyoruz, çevreyle de, çocuklarla da ilgileniyoruz, kadın haklarıyla da ilgileniyoruz, meslekten kaynaklanan meslek sorunlarımız, avukat haklarımız da var, ama yaşanabilir bir çevremiz olursa mesleğimizi de yapabiliriz. Her türlü çalışmanın içinde de yer alabiliriz. Bugün çok değerli isimlerini gördüğümde çok mutlu oldum, ama davetlerini ben yapamadım, Sevgili Komisyon Başkanımız yaptı, değerli hocalarımız, akademisyenlerimiz ve her biri kendi alanında uzman misafirlerimiz var. Ben hepinize geldiğiniz için onur verdiniz, çok teşekkür ediyorum Başkanım ve Yönetim Kurulu üyeleri arkadaşlarım adına.

Av. Alev Seher TUNA- Evet sayın konuklarımız, ben şimdi panelistlerimizi kürsüye davet etmek istiyorum. Sayın **Yaşar Adanalı**, Sayın **Vicdan Yücel** ve Sayın **Pelin Pınar Özden**, buyurun.

Ben şehirler ve İstanbul ile ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. İnsanların toplum olarak bir arada yaşamaları gereğinin bir sonucu olarak kent dediğimiz yerleşimler oluşmuştur. Tarım devrimi ile birlikte yerleşik hayata geçilmesi, köy ve kent kavramlarının ortaya çıkmasına neden olmuş, endüstri devrimi ve beraberinde yaşanan ekonomik kalkınma, sayıları ve nüfusları artan bugünkü modern kentleri meydana getirmiştir .

İnsanlık tarihinde ilk şehir yerleşimleri Fırat ve Dicle nehri kıyılarında, mezopotamya bölgesinde kurulmuştur. Nüfusu bir milyondan fazla ilk şehir Roma idi.

İstanbul'un kuruluş öykülerinin çoğu, günümüzden yaklaşık 2700 yıl öncelerinde başlar. Bu tarihlerde Megaralılar, İstanbul'da Byzantion adında bir koloni kenti kurmuştur. Byzantion'un kurulmasıyla başlayan bu büyük kent serüveni, Hellenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinden günümüze dek süregelmiştir.

İstanbul son Roma İmparatorluğu'na 65 yıl, Bizans İmparatorluğu'na 1058 yıl, Osmanlı İmparatorluğu'na 469 yıl başkentlik yapmış dünyadaki ender şehirlerden biridir, bir dünya kentidir. Avrupa ve Asya kıtaları üzerinde yayılmış olan İstanbul, eski ve tarihi bir kent olarak bağrında bir çok tarihi ve doğal yerleri barındırmaktadır.

Bir yaşam alanı olarak kentler doğal ve kültürel birçok unsurun bir arada ve karşılıklı etkileşim içinde bulunduğu insan ekosistemleridir. . Bir yandan hava, toprak, su, bitki gibi doğal çevre koşulları, diğer yandan da ulaşım, ticaret, sanayi, turizm gibi sosyo-ekonomik faaliyetler aynı alanda ve iç içe geçmiş durumdadır.

Yaşanabilir kent kavramı ise kentlerdeki yaşam kalitesini açıklayan koşulların birkaçının ya da tamamının aynı kentte toplanması durumudur. Kentler için yaşanabilirlik, kentte yaşayanların günlük yaşamı içinde ihtiyaç duydukları sağlıklı çevresel şartların ve yaşam kalitesinin karşılığıdır.

Kentleşmenin doğru bir biçimde yaşanabilmesi için demografik, ekonomik ve sosyal gelişmelerin dengeli bir biçimde oluşması gerekmektedir.

Dünyada kentleşmenin hızlı seyri, beraberrinde kent alanlarının “çevresel taşıma kapasiteleri” ve “kentlerin yaşanabilirliği” kavramlarını gündeme getirmiş ve dolayısıyla da disiplinler arası araştırmalar artmaya başlamıştır.

Dünya standartlarına bakıldığında, kentlerin yaşanabilirlik göstergesi yeşil alanlardır. her şeyden önce kentli başına düşen 8-18 m² lik yeşil dokudur.

Türkiye’deki kentleşme “kalkınma” temeline oturmuş olduğundan “sağlıklı bir kentleşme” olmamıştır. Böyle bir kentleşmenin gittikçe büyüyen problemleri bugün çok ciddi boyutlara ulaşmış, kentlerimizin geleceğini de tehdit eder duruma gelmiştir.

Şimdi bu konudaki uzmanlarımız hepsi çok değerli ve bu konuda çalışmalarıyla yer almış, isim yapmış kişiler. O nedenle ben ilk sözü Dr. Yaşar Adanalı’ya vermek istiyorum, Buyurun.

Dr. Yaşar ADANALI

(Stuttgart Üniversitesi
Uluslararası Şehircilik Bölümü)

Yaşanabilirlik konusu benim kişisel ilgi alanıma giriyor. Çünkü mekânla ilgileniyorum ve mekanın dönüşümü, kentlerin dönüşümü üzerine çalışıyorum hem profesyonel anlamda, hem akademik anlamda ve bunun da ana parametresi olarak yaşanabilirliğin kentlerin insanlarla olan ilişkisindeki nasıl kriterlerle dönüşmesi gerektiği üzerine de çalışmalarda bulunuyorum.

Sunumum yaşanabilirlik açısından kentsel dönüşüm olacak, çünkü yaşanabilirliği soyut bir kavram olarak almanın hele şu noktada çok da anlamlı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü kentler çok somut bir dönüşüm yaşıyor İstanbul özelinde olmak üzere ve biz bu kentsel dönüşüme bir anlam veremedikten sonra ve bu kentsel dönüşümü yaşanabilirlik açısından incelemedikten sonra hani kavramı güzellikle ri ve detaylarıyla tartışmanın çok da bize bir şey katacağını kişisel olarak düşünmüyorum ve yaşanabilirlik kavramının da tanımlamasının çok da kolay olmadığını düşünüyorum. Ali Ağaoğlu, reklamda herkes bu ülkede iyi yaşamayı hak ediyor diyor mesela, o kendine göre bir yaşanabilirlik tanımı yapıyor. Onun için de hatırlarsanız bu reklamdaki herkes havuzlu, teras bahçeli, lüks konutlarda yaşamayı hak ediyor, ama gerçeklik, İstanbul'un gerçekliği bundan çok farklı. Biraz da bu sunumda o farklılığa değinmek gerektiğini düşünüyorum. Zamanım izin verirse önce bir kısa ta-

nım yapacağım yaşanabilirlikle alakalı, sonra İstanbul'un bu uzun erimli dönüşüm vizyonunun bize özellikle son seçim döneminde de sunulan bu 2023 İstanbul vizyonunu bu yaşanabilirlikle nasıl düşünebiliriz ve bu vizyon nereye oturuyor kentlerin dönüşümünde, bir ona bakmak, oradan benim kendi kişisel yaşanabilirliğim, yani yaşadığım çevre, mahallem, semtim olan Beyoğlu'nu ve bunun içinden geçtiği dönüşüme kısaca bir değinmek ve en sonunda da üzerinde çalıştığım eğer vakit olursa Birleşmiş Milletler Filistin Mülteci Yardım Örgütüyle 2 senedir kampların, ama kamp dediğim aslında kentsel dokulardan bahsediyoruz, 50-60 yıllık gecekondulu mahallelerine denk gelecek yerlerden. Orada izlediğimiz bir metodoloji ve oradaki yaşam alanlarının iyileştirilmesi üzerine bir alternatif sunması açısından bir projeden bahsetmek isterim. Aslında yaşanabilirlik kavramıyla İstanbul yeni tanışmıyor, hatta 1996'da yapılan, İstanbul'da yapılan Habitat zirvesindeki ana konulardan biri yaşanabilirlikti. Yani bu kentsel yerleşim alanlarının inşasında, tasarlanmasında, planlanmasında tartışılması gereken önemli bir kriter olarak yaşanabilirliği bu konferansın sonundaki eylem belgesi ortaya koymuştu. Çok hızlıca bakacak olursak burada der ki, Habitat gündemi yaşanabilirlik konusunda, yapılar çevrenin yaşanabilirliği insan yerleşmelerinde yaşam kalitesini önemli derecede etkiler malum, yaşam kalitesi vatandaşların temel gereksinimlerinin karşılanmasının ötesine geçen farklı ve giderek artan özelemleri karşılayan özellikler demektir. Yani dar kalıplarda bu kavramı almamak lazım mümkün merteye ve insan özlemiyle, yani

özellikle kavramı düşünmek durumundayız. Yaşanabilirlik insanların kişisel ve toplu iyilik duygusuna ve belli bir yerleşmenin sakinleri olmanın verdiği hoşnutluk hissine kendine özgü bir katkıda bulunan mekansal, sosyal, çevresel özellik ve nitelikleri ifade eder. Yani bu kişisel iyilik ve toplu iyilik duygusunun altını çizmek isterim, çünkü bu kişisel ve toplu iyilik duygusu denilen şeyi kim tanımlayabilir noktası bizim için önemli. Çünkü sürekli İstanbul dönüşümünde de gördüğümüz gibi bu tanımlar insanlara rağmen, insanlara karşı, insanların üzerinde yapılıyor ve de mekanda vücut buluyor. Dolayısıyla öznelğin ve kişilerin önemi burada önemli, yaşanabilirlik özelemleri bir yerden ötekine değişmekte, zamanla evrime ve değişikliğe uğramakta ve ayrıca toplumu oluşturan değişik topluluklar arasında da farklılık göstermektedir. Yani Ali Ağaoğlu'nun yaşanabilirlik kavramıyla İstanbul gecekondularında yaşayan bir insanın yaşanabilirlik kavramı arasında uçurumlar olacaktır. ya da benim Yaşar Adanalı olarak Beyoğlu'nda yaşayan birinin yaşanabilirlik kavramı karşısında bunları dikkate almayan farklı kavramı içeren bir dönüşüm modeli de ne demokratik olabilir, ne katılımcı olabilir, ne insancıl olabilir. En sonda söyleyeceğimi en başta söylemiş olayım. Dolayısıyla yaşanabilir insan yerleşimleri için gerekli koşullar katılım, kentli bağlılığı ve kapasite oluşturan mekanizmaların kurumsallaştığı ve işleyen bir demokrasiyi öngörmektedir. Aslında bence en önemli nokta bu son paragraf ve kente bakışımızda da en belirleyici olması gereken nokta olduğunu düşünüyorum. Gerçekten kentin mekânlarının planlanmasında

dönüşümünde ne kadar katılımcı olabiliyoruz ve işleyen bir demokrasiyle kenti bir arada dönüştürebiliyor muyuz? Bu Türkiye ve dünya-daki bütün şeyler için geçerli olmazsa olmaz bir nokta. Habitat gayet güzel bir giriş ve dar kalıplara sokmadan bu tanımı bence yapmış, ama sonra der ki Habitat gündeminde yaşanabilirlik gibi soyut bir kavramı somutlaştırmak için uluslararası Evrensel İnsan Hakları Belgelerine, beyannamelerine ve özellikle yeterli konut hakkına, barınma hakkına refere eder. Buna da çok kısaca bakarsak, bundan sonra sizi böyle uzun okumalarla yormayacağım, yeterli barınma hakkı da ekonomik, sosyal, kültürel haklar genel yorumu 4 ve 7'de 7 tane birbirinden ayıramayacağınız önemli unsurun altını çizer. Hukuki güvence, yani yaşadığınız yerden zorla tahliye edilmeme, size rağmen üstünüze yapılan projelerle yaşadığınız evleri kaybetmeme, vesaire, hizmet, malzeme, tesis ve altyapının bulunması, su, kanalizasyon, ısınma gibi malum, uygun maliyette olması, yani kira öder gibi ev sahibi yapmak derken insanlar başka temel ihtiyaçları ve haklarından olmamalı, uygun maliyet burada bahsedilen budur. Oturulabilir, yani yeterli metrekafe korunaklı, güvenli bir mekan olması, erişilebilir olması özellikle engelliler, farklı dezavantajlı gruplar için, lokasyonun öneminin altını çizer. Yani iş imkânlarına, sosyal donatılara yakınlık, örneğin dönüşüm uygulamalarında gördüğümüz Sulukule'nin 40 km ötede Taşoluk'a taşınarak insanların hiçbir istihdam olanağından faydalanamadığı için toplu konutları terk edip, kent merkezinde yeniden evsiz bir hale düşmesi bu tanıma göre insan hakkı ihlalidir. Kültürel uygunluk, bu da nedir? Hasankeyf'te

insanlar yazları çatılarda yatar, çatılara yataklarını kurar, çünkü hava çok sıcaktır. Eğer siz Hasankeyfi taşıdığınız TOKİ bloklarına böyle bir sistem öngörmezseniz ya da balkon bile koymakta cömert davranmazsanız, o zaman oradaki yaşayan topluluğun kültürel uygunluğuna göre bir konut ve yaşam sonucu koymamış olursunuz.

Şimdi bütün bunlar bize bu İstanbul'un dönüşümünü düşündürüyor. Benim de üzerinde bu makro ölçekte kentin dönüşümleri üzerine çalıştığım için önemli bulduğum bir soru, İstanbul nasıl dönüşüyor? Bunun için de elimizde işte bu hedefimiz var, 2023. İstanbul 2023'te ne olacak, nasıl bir İstanbul bizi bekliyor sorusunu şimdiden ciddi olarak düşünmemiz lazım. Malum çılgın proje, hani kentlere çılgınlıkla yaklaşmanın yaşanabilirlikle ilişkisini zaten çok ciddi anlamda bence sorgulanması gerekiyor. Hani nasıl bir çılgınlık insanların hayatına dokunabilir ya da nasıl dokunur sorusu. Sağdaki projeyi aşağı yukarı biliyoruz "*Kanal İstanbul Projesi*" İstanbul'a büyük bir kanal açılması, iki yeni şehir projesi, üçüncü köprüyle birleşmesi, böyle büyük bir imar ve kentin yeniden dönüşümü öngörülüyor. Aslına bakarsak bu İstanbul 2023 gibi uzun erimli kentsel dönüşüm vizyonları birçok farklı şehirde kentlerin birbiriyle rekabet eden, bu neoliberal sistem içerisinde özellikle küresel kent olma düsturuyla rekabet eden kentlerde bu vizyonları görüyoruz. Ben daha çok Ortadoğu şehirleri üzerine odaklandığım için buradaki örnekler oradan, ama başka Çin'den de, Avrupa'dan da, başka yerlerden örnekler gösterilebilir. Mesela, Kahire'nin 2050 vizyonu

var, özellikle Arap devriminden önce bu vizyon vardı. Sonra rafa kalktı, ama şimdi kalkınma modelinde gene aşırı bir neoliberal modele kaydıkları için bu model yine önümüze gelecek gibi. Mekke'nin 2020 vizyonu var, yani o vizyon derken bunun gibi fikir projelerini resmi olarak tartışılmış. Abudabi'nin 2030 vizyonu, Amman'ın 2025 vizyonu, Amman'ın merkezinde yükselen kuleler, hani bunlar ütopya mı, distopya mı hani bunu iyi düşünmek lazım. Yaşanabilirlik açısından bu vizyonlar ne ifade ediyor, ama bunlar uzak bir gelecek olsa da bugünden aslında bunun gerçekleştiğini görüyoruz. Beyrut merkezli Mekke'nin şu anda Kâbe'yi gölgede bırakan bir emlak girişimi söz konusu. Hani İstanbul'daki siluet tartışmalarını göz önünde bulundurduğumuzda belki bizinkiler o kadar masumane kalıyor ki bu gelişme karşısında ya da Amman'ın o bahsedilen 2025 projesinin şimdiden yükselmesi ve İstanbul finans merkezi vesaire, yani bugünden bu yükselen vinçler bize yarınki geleceği gösteriyor. İstanbul'un 2023 vizyonuna altlık oluşturan bu kentsel dönüşüm projelerini de Kartal Zaha Hadid, yani dünyanın ünlü mimarlarına 2000'lerin ortasında çizdirilen bu kentsel dönüşüm kentsel tasarımlar bu rekabet yarışı içinde bir şekilde bir alan kapma ve kendini gösterme, öne çıkma ve bu projeleri buradan alıp belki Dubai çöllerinde de görebilirsiniz. Yani buradaki belki kritik nokta, yaşanabilirlik, yerellik, hani o bahsettiğimiz ilk tanımdaki öznellik insanların bu sürece katılmasını düşündüğümüzde bir yandan da kent vizyonlarının böyle çok soyut bir şekilde çok makro ölçeklerde çizilip, önümüze getiriliyor olması.

Hani bunlar gerçekleşip gerçekleşmeyeceği gerçekte o kadar önemli değil, ama hani vizyonu ortaya koyması açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir de bu olayın soyutluğunu hani vurgulamak açısından Zaha Hadid'in Londra'daki ofisinden Kartal için çizdiği dönüşüm modeli gene kendisinin bir ayakkabı tasarımı ya da bir iç mimarlık enstalasyonu şeklinde bir dönüşüm geçirebiliyor. Yani soyutluğun bu sınırı aslında tanınmıyor ve düşünün, siz bu model içinde yer alacak bir vatandaş olarak kendinizi buluyorsunuz, ne kadar bir insanın hayatına dokunuyor? Bu Dubai modeli olarak birazdan adlandıracağım bu gelişme aslında hani toplumun farklı kesimleri tarafından da içselleştiriliyor, tartışılıyor, konuşuluyor. Geçen yerel seçimlerde Çeşme Belediye başkan aday adaylarından biri Çeşme'yi Dubai yapma vaadiyle, hani oradan bir photoshopla şimdi sempatik geliyor belki, ne kadar gerçekçi olmadığını biliyoruz, ama daha yeni İnanlar Holding'in uzaydan görülecek taç İstanbul projesi gibi böyle vizyon projelerinin önümüze konulduğu, bu geleceğin İstanbul'u, geleceğin Ortadoğu'su aslında bugünün Dubai'si. Hani belki burada altının çizilmesi gereken nokta bu, buraya bakıp çünkü Dubai sadece çölü geliştirmekle kalmayıp, aslında dünyaları deniz üzerinde, yapay dünyaları kuruyor. Bu öyle bir kent vizyonuna sahip ve biz de bu vizyonun İstanbul'da uygulandığını görüyoruz. Bunu çok kısaca nedir peki bu vizyonun Dubaizasyon dediğim sürecin anlamı diye baktığımızda ben buna 7 yıldızlı şehircilik diyorum. Öncelikle şehirlerin bu gelişme modeli bir sermaye birikiminin ara-

cı olarak kent toprağının mekânları ve şehirleri merkeze koyuyor. İkinci olarak çok ağır bir ikonik mimari vurgusu var, işte görüyorsunuz farklı bulgular ve göze batan cam ve çelikten oluşan kuleler hep bir büyüü, daha yüksek, daha lüksü arama görülüyor. Görkemli bir tarihin yeniden keşfini ve bunun sanki kültür mirasını biz Disneyland, bir tematik parkmış gibi hani yeniden ortaya koyması denk geliyor. Bu bütün bu bahsettiğim Ortadoğu şehirlerinde de göze çarpıyor. Bizim mesela hani Osmanlı'yı yeniden keşfedip Osmanlı villaları adı altında mesela kentin çok güzel gelişmiş bir yanı İstanbul Manifaturacılar Çarşısı'nı Osmanlı konaklarına çevirme gibi bir vizyondan bahsediliyor. Mekânın özelleştirildiğini ve kapatıldığını görüyoruz. Kapalı siteler arasında insanlar daha fazla kopuyor, kamusal mekanlar özelleştiriliyor, kıyılar özelleştiriliyor ve kamusal sınırı olarak da bir AVM, alışveriş merkezlerinin içine hapsolüyor ve bu bölgesel bir trend, yani sadece İstanbul'a özgü değil.

En son olarak da büyük otomobil merkezli bir şehircilik, yani daha fazla enerjiyi toplumu ve dünyanın kaynaklarını daha fazla tüketen, daha fazla yol ve otomobillerin ekseninde bir şehircilik anlayışı, ama mesela hani hepimiz daha farklı bu yıldızın uçlarını doldurabiliriz. Hani nerede insan, nerede ekoloji, nerede kültür mirası, kamusal nerede, demokrasi, siyaset, hani bunu herkes kendisi seçebilir. Hani çizilen bu vizyonun içinde bütün çabam rağmen, yani bizim 2023 vizyonumuzun içinde ben bu yıldızı göremiyorum. Belki bu yıldız başkaları için önemli değil, ben o öznelliğe vurgu yapmak açısından görmüyorum. Bir

yandan işte bu bütün kentlerin topografisinde TOKİ konutlarıyla bloklar yükseliyor, yaşanabilir çevreler diye bize bunlar sunuluyor, ama bir yandan gördüğünüz daha organik gelişmiş, çok daha insancıl gözüken gecekondü mahallesi ve birçok sorunu olan, iyileştirilmesi gereken sorunu olan şeyle tezadını görüyorsunuz, hani yaşanabilirlik açısından şu fotoğrafa baktığımızda bu ne diyor? Çok derin bunun üzerine yapılan araştırmalar da var, ama hani sadece bu fotoğrafta zaten bunu yakalıyorsunuz. Hani hangisi daha insancıl ve yaşanabilir, hangi parametrelerle tabii ki konuştuğumuz önemli, ama bunu da akılda tutmak lazım. Belki işin ilginç çocukların hani hayalinde yaşam ve kent tahayyülünde artık bu bloklar yükseliyor. TOKİ'nin yaptığı ve çocuklara yönelik, ilkökul çocuklarına yönelik resim yarışmasında ödül alan resimleri görüyoruz şu anda, hani çocuk arkada bu gecekondü mahallesini bırakıp, TOKİ bloklarına doğru mutlu ve mesut ailesiyle gidiyor. Bir yandan da arkada sanki yangın gibi bir güneş yükseliyor, ama mesela bu yangın metaforu, güneşin yangın olarak benim görmem bugün mesela, Paris'in banliyölerinde, Londra'da, Amerika'nın toplu konutlarındaki toplumsal ayrışma sonucu yükselen şiddet ve dışlanmayı düşündüğümüzde çok şey ifade ediyor ya da umutla TOKİ konutlarına bakan bir çocuk ya da biraz daha kritik bir reprezentasyon olarak yolların dar kalıplara soktuğu bloklar.

2009 yılının sonlarına doğru biz bütün bu gelişmeleri bir araya getiren kent nasıl dönüşüyor, bir haritasını, bir fotoğrafını çekelim deyip, böyle bir mikro ölçekteki dönüşümü gör-

meye çalıştık. Yani bu çevre düzeni planından tutun da mega projelere, üçüncü köprüye, özel proje alanlarına, TOKİ'lerin hepsine bir arada baksak, bu insanların hayatına nasıl dokunuyor diye bir okuma yapsak nasıl bir harita karşımıza çıkar dedik ve bu haritayla demin Alev Hanımın da bahsettiği İstanbul'un zorla tahliye haritası önümüze geldi. Yani İstanbul'un yüzlerce mahallesi bu kentin dönüşüm sürecinden en başta yaptığım yeterli barınma hakkıyla düşündüğümüzde ve onun ilk noktası, yani zorla tahliyelere karşı hukuki güvenceye sahip olmayla da birlikte düşündüğümüzde nasıl bir harita karşımıza çıkıyor? Bunu da beş aşamada ele aldık, yani insanların zorla tahliye, yani yaşadığı yerden koparılma potansiyeline sahip olması en açık renkli, ondan sonra kademe kademe arttırılarak en son beşinci aşamada da en koyu olan hani bir mahalle çoktan yerinden edilmiş, bir TOKİ bloğuna gitmiş, ama orada da bahsedilen farklı sebeplerden ücret, vesaire, lokasyon barınmamış ve yeniden tahliye ya da evini yitirme sürecine maruz kalmış. Yani bir tahliye döngüsünü çıkarmaya çalıştık. Şimdi hedef tabii 2012'de artık bu süreçler çok daha olgunlaştı, hani yasasıyla, bütün bu planlama ve politikalarıyla, Bakanlığıyla artık çok daha ciddi riskler karşımızda ve bu haritayı amaç yeniden yapmak ve büyük ihtimalle bu haritada bir kere bu ilk etapta gördüğünüz en aşağı riskli potansiyel alan neredeyse bütün İstanbul olarak işaretleyeceğiz. Hani ondan sonra da diğer risk yoğunlaşmasını çok daha ciddi bir anlamda göreceğiz.

Şimdi bu harita önemli ve benim için de çok önemli, ben buna hem kişisel olarak çok emek

verdim, hem de ben bu kente sadece bir akademisyen olarak yaklaşmıyorum, burada yaşıyorum ve buradaki dayanışma içindeki kentte mücadele veren insanlarla elimden geldiğince dayanışma içinde bulunmaya çalışıyorum. Bu yönde de tuttuğum günlük internet sitelerim var ve oldukça da takibi ve geri dönüşünü de alıyorum. Şimdi bu tahliye haritasını yaptığımda 2009 senesinin yazında ben 2012 yılının aşağı yukarı aynı döneminde kendimin tahliye olacağını o an için kestiremiyordum, ama bu hafta 3 aylığına yurtdışında bir saha çalışması için Dominik Cumhuriyeti'nde bulunuyordum ve geldiğimde bir ihtarnameyle karşılaştım aslında benim de oturduğum binadan tahliye olacağım bana bildirildi. Bunun haberini, binanın satıldığını birkaç hafta önce almıştım, ama hani böyle karşıma bir tahliye ihtarnamesi gelince bir an böyle şaşırdım. İyi ki o haritayı yapmışım, keşke zamanında kendi evimi de işaretleymişim dedim, ama hani buradan anlayacağınız bu tahliyelerin burada oturan herkesin bir gün tadacağı, yani buradan başka bir süreçten başka bir şey çıkartılamıyor. Tamam, ben kiracıydım, hani apartmanın mülk sahibi değildim, ama konut hakkı bakımından, barınma hakkı bakımından bunun bir önemi yok. Benim oturduğum yerde belli haklarım var en azından evrensel hukuk açısından, bu soldaki oturduğum apartman buraya çok uzak değil, Çukurcuma tarafında anlatacağım onun nasıl neden tahliye olduğunu.

Şimdi bir ev sahibim var, birinci katta oturuyor. Zamanında bu binayı almış, ailesiyle birlikte Siirt'ten geliyor. Çok tatlı bir insan, ama uzun yıllardır da bu diğer 4 daireyi kiralayarak

alttaki dükkanlarla birlikte binayı da iyi bir para veren olsa da satsam derdinde, ama iyi bir para da çok iyi bir para istiyor ve ben de biraz kenti bilen, bölgeyi tanıyan biri olarak o parayı daha kimse vermez diye düşünüyordum ta ki Beyoğlu koruma amaçlı imar planı onaylanana kadar. O planda benim oturduğum alan turizm bölgesi olarak işte o gördüğünüz kırmızı alanlardan Galatasaray Lisesi'nin yanında işaretlendi ve bu nasıl bir hızdır ki, daha önce hiçbir alıcı çıkmaz iken, çünkü istediği para uçuk bir paraydı, hiçbir emlakçi ya da yatırımcı evimizi ziyaret etmezken Beyoğlu imar planından sonra her hafta sonu evimiz böyle şenlendi, sanki panayır alanı gibi hep birileri geziyor. Ev sahibim arayıp, Yaşar Bey evde misiniz, bir baksa, ben yoksam evdeki bir başka biri ve sonunda evimiz apart otel olmak için satın alındı. Bana gelen ihtarname diyor ki, konut ihtiyacı için kullanacağımızdan en kısa zamanda tahliye edilmenizi istiyoruz. Hani böyle bir yatırımcının bu süreci nasıl hukuki yönden gasp ettiği, vesaireyi onu bir kenara şimdilik bırakacak olursak bu konut ihtiyacı için değil, turistlere ve bol miktarda da Beyoğlu'na para bırakacaklara hizmet etmek için bu bina yenilenecek ve burayı seven, yaşayan, kendi yaşanabilirlik kriterleri içinde önemli yer tutan biri buradan gidecek ve ben bir daha burada ev bulamayacağım. Çünkü 5 sene önce burada oturmaya başladığımdaki kiralarla şu bahsettiğim süreç sonrasında İstanbul'un 2023 vizyonu sonrasında Beyoğlu'nda benim artık barınma şansım kalmadı, çünkü kiralar iki kat arttı, belli yerlerde çok daha fazla. Şimdi bu önemlidir, benim için çok önemli tabii, ama kamu ida-

resi için önemli, politika yapıcıları için önemli, Beyoğlu Belediyesi için önemli, hani nerede bu belediye, nerede bu devlet var ya, nerede hani bu plan yapılırken Yaşar Adanalı'yı davet ettiniz mi? Hani bu sokakta oturuyorsun, gel, ne yapalım, bu sokak nasıl koruma amaçlı imar planında yer alsın, ne yaparsak senin buradaki önünde-sonunda belki değer artışıyla gideceğin bu yerde daha kalmanı sağlarız? Böyle bir yaklaşım sergilenmedi sizin de tahmin edeceğiniz gibi. Sağ tarafta aynı sokakta manavımın bulunduğu bina şu an işte örtülü, çünkü orası da bir apart otel oluyor. Bir sokak kaç tane apart otele ihtiyaç duyar? Bunun gibi iki-üç tane daha bina var, ama bu geliyor demişti. Sokakta bulunan 40 yıllık kasabımız oranın en eski esnaflarından bir gün kapandı. Allah Allah dedik, ne oldu? Tasarım dükkanı açıldı. Eczacımız gene 40 yıllık kapandı, böyle antikacı ufak tefek, ama çok pahalı eşyalar satılan bir dükkan oldu. Bir mahallede manav, kasap ve eczacı yoksa o mahalle yaşanılabilir değildir benim için, bu kadar net, ama artık zincirleşen -yakında yasası da çıkar- eczanelerden, çok uluslu şirketin eczanesinden gider ilacımı alırım, ama o eczacımla kurduğum ilişkim olmayacaktır. Dolayısıyla benim hayat standardım, kalitem düşüyor. Manavımla kurduğum ilişki olmayacak Carrefour'dan ya da Migros'tan yaptığım alışverişte veya kasap aynı şekilde, bakkallar kapanıp, yine bu marketlerde, yani işte insanın hayatını bile bütün bu üst ölçekli haritalarda çok akademik dillerle büyük atölye çalışmalarıyla yaptığımız çalışmalar benim hayatımda kişisel olarak dramatik bir şekilde yer aldı. Bundan önce geçen sene gene

çok kullandığım Beyoğlu'nun İstiklal'e kimliğini veren mekanların kapandığını gördük. Neydi bunlar? Alkazar Sineması, Emek Sineması, İstiklal Kitapevi, şimdi İnci Pastanesi yanında kapanacak, yani buralar olmadığında, bütün buralar Zaralar, Bonus sinemalar, ve saireler olduğunda İstiklal Caddesi'nin Bağdat Caddesi'nden ya da Oxford Street Londra'dakinden ne farkı olacak? Bunları düşünmemiz lazım. Buranın bir farkı olmadığı zaman ben de çok daha ucuz bir kirası olan aynı zincir dükkanları olan başka bir sokağa herhalde giderim diye insan düşünüyor.

Demin bahsettiğim bu sokaklar özelleşiyor dediğim nokta, yani tüketim festivalleri düzenleniyor şehirde, bir anda bütün sokağımız zaten bildiğimiz, zaten her an hayatımızın içinde olan markaların koca koca enstalasyon heykelleri, reklamlarıyla işgal ediliyor, ama o sokaklar ki, hani derdi olanın sokağa çıkıp protesto ettiği sokaklar, yani demokrasinin olmazsa olmazları. Hani evi yıkılanın gidip protesto ettiği yerler ya da oğlunu kaybedenin gidip protesto yaptığı meydana Türkc cell'in bilmem ne standı kuruluyor. Türkc cell hayatımızın her an içinde, bana her an cep telefonuma zaten reklam mesajları geliyor ya da en son masa sandalye operasyonlarıyla benim de kullandığım, yaşadığım gerek çay içtiğim, nargile içtiğim, gerek arkadaşlarımla gidip bir şeyler içtiğim o sokaklar şu an sokakların ölümünü yaşıyor. Mesela, belediye tarafından baktığımızda bu sokaklar hak ettiği değeri buluyor. İşte yayalara açılıyor güya, ama yaya yok ki artık, ben burada yaşıyorum, bu sokaklar kullanılmıyor. Dünyanın canlı, iyi mekân politikaları olan bütün

şehirlerde bu tarz yerlerde bu sokaklara insan çekmek için masalara, sandalyelere açılır. Hani mesleğim gereği gidiyorum, görüyorum, araştırıyorum. Bizimki tam olması gereken yerlerde yaşanılmaz kılınan sokakları ayrı tutarak söylüyorum, bu gördüğünüz manzaraıyla karşılaşıyoruz ve ben artık geceleri kendi evime arka sokaklardan gitmeye korkuyorum, çünkü buralar bana tekinsiz gelmeye başlıyor. Niye kalkıyor? Kişisel yorum, çünkü bu bahsettiğim dönüşümün ayağına dolanıyor o masa, sandalyeler, yani bırakın ki bu sokaklar bir temizlensin, sonra apart oteller daha kolay konulsun ve bu esnaflar, kafeler daha kolay kapansın ve daha farklı bir *client'a*, müşteriye hizmet etsin.

Zamanım sanırım kalmadığı için bitirirken son bir şeye değinmek istiyorum. İşte bütün bu sürecin tetikleyicilerinden Demirören Alışveriş Merkezi bu İstiklal Caddesi'nin kalbine hançerlendi. Ondan sonra etrafında hem kültürel mirasa verdiği zararları uzun uzun konuşabiliriz, etrafındaki binaların statik sağlamlığını, kültürel mirasa verdiği zararlar konuşulabilir. Buna izin verildi, bütün izinler belediye, yani Beyoğlu'nun korunması için koruma amaçlı imar planını yapan belediyeler koruması gereken bu yetkililer bunları kollarını açarak, yani Beyoğlu'muza değer geliyor, para geliyor, yatırım geliyor diye karşıladılar ve bunun sonucunda işte bahsedilen bütün bu dükkanlar kapandı ve kapanmaya devam ediyor. Yanında da bütün büyük ölçekli binaların el değiştirdiğini görüyoruz. Yabancı emlak yatırımcıları, yerli emlak yatırımcıları bu binaları alıyorlar. Beyoğlu Belediyesinin, bunu görmüşsünüzdür

şeyde, cep ile Beyoğlu'nu cepten yönet diye bir şey var. Bu dünyanın birçok şehrinde de görüyorsunuz, ben bu katılımcılık üzerine çalıştığım için özellikle bu yeni teknolojilerin katılımcılık, yerel yönetimlere katılım konusunda özellikle bakıyorum, ama bana o kadar absürt geliyor ki, yani ben evimden olurken ve benim gibi birçok insan varken hani cep telefonuyla katılmak Beyoğlu yönetimine, yani ben asıl mevzua katılamamışım, siz bana akıllı telefonumu, evet, benim de Iphone'um var yani, bunu kullan, katıl. Evimin fotoğrafı hani, bu süreci engelleyebiliyor muyuz? Bütün bu tartışmalar Beyoğlu'nda soylulaştırma denilen ve benim yaşanabilirlik önünde gördüğüm büyük engellerden biri olarak önümüzde yer alıyor. Benimki kişisel drama belki, ama Tarlabası hemen arkamızda duruyor, yüzlerce tarihi bina, binlerce insan ve çok karmaşık bir kentsel canlı yaşantısı, yani kaçak göçmeninden işte en yoksuluna, en dışlanmışına bir arada, orada yaşayan bir mekan yaratılmış bir yer şu anda sanki boş bir arsaymış gibi değerlendiriliyor. Yıkılacak, yerine de işte bahsedilen bu dönüşümü karşılamak isteyen bu 2023 vizyonunu cebindeki parayı dökmek isteyenler gelecek yerleşecek, belki birçoğu Türkiye'de yaşayanlar bile olmayacak. Böyle bir dönüşüm, işte Taksim yayalaştırma projesine gelmiyorum, Galataport projesine de girmeyeceğim.

Aslında başka neler olabilir diye konuşmak istiyorum, ama tartışma kısmına bırakalım. Başka konuşmacıların da süresini almak istemem, Dominik Cumhuriyeti'nde işte aslında bugün üzerinde durmak istediğim bu bahsettiğim kampsal Filistin mülteci kamplarının

iyileştirilmesi projesi üzerinde biraz durmak istiyordum. Birleşmiş Milletler’le yürütülen bu proje özellikle şimdi Suriye sınırındaki mülteci kamp imajı da hepimizin gözünün önünde ideal kamplar, ama Ortadoğu’ya baktığınızda mülteci kampları, özellikle Filistin mülteci kampları çok farklı yerler, bizim gecekondu mahallelerimizden çok daha zor koşullarda olan çok yoğun kent dokuları ve çok radikal şekilde iyileştirilmeye ihtiyacı olan yerler ve burada benim de parçası olduğum bir projede bir dönüşüm uygulanıyor ve bu dönüşümün aslında ne kadar farklı olabileceğini ve insanların bu dönüşüm içine nasıl katılabileceği üzerine daha sonra belki soru gelirse konuşurum.

Av. Alev Seher TUNA- Hocamız Dr. Yaşar Adanalı’ya bu güzel sunumu ve çok interaktif bir anlatımı için çok teşekkür ediyoruz. Hocamız hazırlanırken ben bir-iki şey söyleyeyim bu arada. Yaşanabilir şehirlerle ilgili dünyada ve Türkiye’de, ülkemizde birtakım araştırmalar yapılmış. Bu araştırmalara göre 2011 yılının en yaşanabilir şehri Helsinki, 140 şehir arasında Türkiye’den İstanbul 109. sırada yer almış yaşanabilirlik sıralamasında, dünyanın yaşam maliyeti en yüksek şehirleri arasında da 58. sırada yer almış. Yani Miami, Bangkok, Lizbon ve Pekin gibi şehirlerden de daha pahalı bir şehir. Türkiye’deki yapılan araştırmalara göre de ekonomide ikinci, eğitimde yirminci, sağlıkta ellinci, güvenlikte on beşinci sırada yer almış İstanbul. Çok önemli bir konu, yani bana çok çelişkili gelen bir sonuç İstanbul’un lanse edilmesiyle buradaki araştırma sonucu farklı. İstanbul dünya kültür başkenti diye ilan edildi, ama kültür sanat sıralamasında beşinci sırada yer almış Türkiye’de.

Türk halkının yüzde 81'i yaşadıkları şehir- den memnun . Yapılan araştırmaya göre kent- lerde yaşayan halkın büyük çoğunluğu (%87) en az 15 yıldır şu anda buldukları şehirde yaşıyor.

Hatta %59'luk bir kesim doğduğu ilde yaşa- maya devam ediyor.

Yaşanan şehre gelmenin başlıca nedenleri; İş hayatı ve aile/arkadaş, olarak görülüyor

Her iki kişiden biri şehirlerin daha yaşana- bilir kılınması için yapılan faaliyetleri yetersiz buluyor.

Türk halkı gelecekteki temel sorunların başında;işsizlik ve artan şehir nüfusunun gel- diğini düşünüyor. Görüşülen kişilerin %40'ı gelecekte şehirlerindeki ekonomik koşulların daha kötü olacağını düşünüyor.

İstanbul... Canlılığı, ekonomik ve sosyal ca- zibe merkezi olması, tarihi ve kültürel mirası, egzotizmi, onu vazgeçilmez kılıyor. Ancak dün- yanın en kalabalık ve en kötü yapılaşmış şe- hirlerinden olduğu bir gerçek.

İstanbul doğal ve tarihi mirası çok yoğun olan bir şehir bilindiği gibi ve iki kıtaya yayıl- mış, birçok medeniyetlere başkentlik yapmış bir şehir. O nedenle bu kentin yaşayan insan- ları ve kentli olarak yapmamız gerekenlerle şu andaki mevcut durum birbiriyle çelişki arz et-mekte. Bu konuda da çok detaylı çalışmaları olan sayın hocamız İstanbul üni.İktisat Fakül- tesi Kamu Hukuku Bölümü Öğr.Üyesi Sayın Doç. Dr. Pelin Pınar Özden'i tanıtmak istiyorum.

Doç. Dr. Pelin Pınar ÖZDEN

(İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi Kamu Hukuku)

Ben önce hepinize hoş geldiniz demek istiyorum, çünkü konu kentler ve çevre olunca ne yazık ki çok da yankı bulmuyor, açılıştta da söylemişti Alev Hanım, gerçekten hepimizin yaşadığı sorunlar kentte yaşayan insanlar olarak, ama nedense çok fazla ilgi bulmuyor. Bir de küçük özür, aslında Doç. Dr. Sırma Turgut konuşmacı olacaktı benim yerime, fakat dün babasının rahatsızlığı nedeniyle ani olarak katılamayacağını bildirdi, o yüzden ancak dünden beri küçük bir hazırlığım var, ama eksiklerim varsa hem af dilemek isterim, hem de tartışma bölümlerinde onları da açabiliriz, konuşabiliriz.

Ben yaşanabilir şehirler ve İstanbul konusunda birkaç söz söylemek istiyorum. Şimdi konuya da yaşanabilirliğin ne olduğunu biraz tanımlayarak başlamak istiyorum. Yani kim için yaşanabilirlik ve nedir bunun kriterleri diye baktığımızda çeşitli dergiler, firmalar çeşitli yaşanabilirlik kriterleri yapıyorlar. Bunlara baktığımız zaman mesela, Ekonomist Dergisinin 5 alanda 30 tane kriter tanımladığını görüyoruz istikrar gibi, sağlık gibi, kültür ve çevre gibi, eğitim ve altyapı gibi veya Monocll Dergisine baktığımız zaman iklim, çevre, güneş, doğaya erişim, altyapı, mimari kalite, kentsel tasarım, toplu taşıma, tıbbi bakım, güvenlik, suç, uluslararası bağlantılar, yerel ekonomi, hoşgörü, iş koşulları ve proaktif politika gelişimi gibi konularda yine belirli kriterler tanımladığını görüyoruz.

Yine CNBC-e Business Dergisinin Türkiye için yaptığı bir araştırmada karşımıza 34 tane kriter çıkıyor. Bunların hepsini almadım, ama çok temel olan bazılarını koydum. Ekonomi, sağlık, eğitim altyapıları, kamu harcamaları, araç yoğunlukları, araç sahiplikleri, trafik, suç, kültürel olanaklar, hava kalitesi, turizm olanakları ve mevduatlar gibi ve bunları daha çeşitleriz, birçok kriteri olduğunu görüyoruz. Mesela, İstanbul bunlar içinde yıl be yıl değişiklikler gösteriyor, 3 ila 6 arasında sıralamada yer alıyor, hiçbir zaman birinci sırada olamamış Türkiye'deki araştırmalarda. Yaşanabilirlik açısından, belki herhangi birine sorarsanız hemen İstanbul cevabını verebilir, ama bu kriterleri alt alta koyduğumuz zaman İstanbul hiçbir zaman birinci sırada yaşanabilir bir kent olarak karşımıza çıkmamış. Yaşanabilirlik kim için? Dediğim gibi kentin kullanıcısı için mi, kentin sakinleri için mi, orada çalışanlar için mi, oraya misafir olarak gelenler ya da turist olarak gelenler için mi, kim için yaşanabilirlik? Yani bu kriterleri tanımlıyoruz ve bir şekilde yayınlıyoruz. New York en yaşanabilir şehir diyebiliyoruz, ama ne için, kim için, hangi konuyla, hangi bakış açısıyla en yaşanabilir şehirlerden veya başka bir şehir için, bu her firmanın, her derginin kendi ilgi alanı çerçevesinde aslında hangi perspektiften baktığına bağlı olarak değişebiliyor, ama genellikle yapı çevre, yerel ekonomi, konut, doğal çevre, girişimcilik, kentlerin çekiciliği, ulaşımları, altyapıları, toplum ve siyaset ilişkileri, sürdürülebilirliği ve mekan kullanımındaki kalitesi genel olarak yaşanabilirlik kriterleri içinde başrolde yer alıyorlar.

Bu Ekonomist Dergisinin sıralamasından ilk üç Vancouver Kanada birtakım puanlar verilmiş görüyorsunuz, Melbourne Avustralya ve Viyana, Viyana mesela başka kriterlerle de baktığımızda hep ilk üç arasında bazen de başta geliyor. Mesela, hangi kriterle bakarsanız bakın, Viyana en yaşanabilir şehirler arasında ve bu da son iki Bangladeş, Dakar ve Harare, Zimbabwe'den görüntüler, aldığı puanlar 37,5 civarında. İstanbul da burada 109. sırada yer almış. Oldukça sonlardayız yani dünya kentlerine baktığımız zaman, fakat Monocel Dergisi başka bir açıdan daha bakmış bu yaşanabilirlik olayına, ezber bozan temel kuralları da sıralamış. Beş tane temel kural vermiş. Bir tanesi diyor ki, en iyi şehrin belli bir stili vardır, ezberi bozulabilir; bunu bozan örnek Tokyo ya da ikinci kural gökdelenler göz zevkini bozar ve çevreye zarar verir; oyunbozanı bu işin New York. Üçüncü kural nüfus azalırsa hayat kalitesi düşebilir; oyunbozanı Viyana. Gerçekten nüfus artış hızı son derece düşük olan yaşlı şehirlerden bir tanesi. Dördüncü kural aşırı nüfus kamu sağlığına zararlıdır; oyunbozan Mumbai, trafiği görüyorsunuz mesela. Yeşil alan çok olmalı kural beş; oyunbozan Beyrut. Ben de buna bir tane ekledim, Barselona, mesela burada da son derece yoğun bir kentsel doku var. Neredeyse açık alan hiç yok, ama Barselona'ya kim hayır diyebilir böyle bir durumda?

Şimdi bütün bunlardan şunu görüyoruz ki, aslında yaşanabilir kent için tek bir reçete yok, tek bir standart yok, sihirli bir formül yok. Her kentin kendi özellikleri, kendi özgün nitelikleri o kentin yaşanabilirliğini belirliyor. Kimisi çok

yoğun, kimisi az yoğun, kimisi ekonomik olarak çok iyi durumda, kimisi çok kötü durumda, kiminde trafik çok, ama yeşil alan fazla, bir sürü kriterle baktığımızda tek bir reçete olmadığını görüyoruz. Bir kentte çok olumsuz olarak nitelendirilen bir özellik bir başka kentin en önemli özelliği ve onu öne çıkaran özellik olarak karşımıza gelebiliyor. Dolayısıyla böyle tek bir reçeteden bahsedemiyoruz.

Şimdi biraz dönüp bize bakmaya başladığımızda bilmiyorum hep hukukçular mı var aramızda, ama başka meslek grupları da var mıdır? Başka meslekler de var, şimdi kamu hakları dediğimizde hukukçu muhakkak daha çoktur burada, hepiniz bizden de daha iyi biliyorsunuz, işte burada saydığımız yaşama hakkı, kişi dokunulmazlığı, kişi hürriyeti, özgürlüğü, mülkiyet hakkı, eğitim, öğretim hakkı, çalışma hakkı, sağlık hakkı, vatandaşlık, seçme seçilme hakkı gibi kavramlara baktığımızda aslında bunların hepsinin bir plancı olarak planlama çerçevesinden kentlere baktığımızda hepsinin yaşanabilir bir kentin olmazsa olmazları olarak karşımıza çıktığını görüyoruz. Bunlar varsa bir kent yaşanabilir aslında, sağlık hakkı dedik, bir kent sağlıklı mı bir kere buna bakacağız. Fotoğraf İstanbul'dan değil, ama İstanbul'a çok yakın bir yerden, Sakarya'dan bir fotoğraf görüyorsunuz kanalizasyon, burada ben bir araştırma yapmıştım, o yüzden bu fotoğrafı da çok kullandım. Lağım suları sokaklarda sürekli olarak vardır ilkbahar, yaz, sonbahar, kış çocuklar, tavuklar, kediler, köpekler bu suların içinde yaşamaya devam ederler. Burası deprem sonrası prefabrik bölgesi, Dernek kırı prefabrik bölgesinden bir görüntüdür.

Bir kent temel haklara saygılı mı? İşte biraz önce saydığımız temel haklar barınma hakkı gibi, yaşam hakkı gibi, hayvan hakları gibi onları da dile getirmek istiyorum. Sadece insanlar yaşamıyor kentlerde, bir kentin yaşanabilirliğini belirleyen önemli konulardan bir tanesi de aslında hayvan haklarına gösterdiği bir saygı. Doğa değerlerine sahip çıkmak, işte bir kenti yaşanabilir kılan önemli özelliklerden bir tanesi. Bu fotoğrafların hepsi İstanbul, hepiniz tahmin ediyorsunuz 2B alanları doğal değerlerine ne kadar sahip çıkan bir kent olduğumuzu hiç sayılara gerek olmadan çıplak gözle veya uzman olmaya gerek duymadan ortaya koyabiliyor. Kültürel değerlerine saygılı davranan, karşımızda çok tartışılan köprüyü, Haliç'teki köprüyü görüyorsunuz. Süleymaniye silüetine büyük zararlar veren UNESCO tarafından eleştiri konusu olan köprü, tabii bunun gibi çok sayıda başka örneği de sayabiliriz. Bir kere yönetimlerin bu anlamdaki bakış açısı ve tutumları çok önemli. Marmaray projesinde Sayın Başbakanımız çanak, çömlek ifadesini kullanmıştı hatırlarsanız, dolayısıyla kültürel değerlerine sahip çıkan bir kenti yaşanabilir bir kent olarak ifade etmemiz lazım.

İyi yönetilen, bir kent ne kadar iyi yönetilebiliyorsa, o kadar yaşanabilir bir kent, işte az önce gecikme sebeplerimizden bahsediyorsunuz, hemen Dolapdere'den buraya çıkan bütün yollar şeritlerle kapalı, hiçbir yoldan çıkmıyorsunuz ve kilit halinde ben de ondan geç kaldım. Bu bir yönetim problemi, gerçekten yaşanabilirliği son derece etkileyen, olumsuz yönde etkileyen konulardan bir tanesi. İşte afet durumunda ne kadar iyi yönetildiğimizi gör-

dük veya trafik konusunda ne kadar iyi yönetildiğimizi her an her saniye yaşıyoruz, İstanbul şehrinde yaşayan herkes bunu gene çıplak gözle görebiliyor. Hiç sayılara gerek olmadan veya afet sonrası yardımlarda veya insanların yönetiminde neler olduğunu gördük. O afet yardımlarının nasıl yanlış yerlere dağıldığını ya da nasıl talan edildiğini gördük. Mesela, sel olduğunda İstanbul'da hatırlarsanız şu Basın ekspres yolunda, orada insanları nasıl fabrikalardan taşan tabakları, çanakları talan ettiğini gördük. Bir kent böyle yönetilirse yaşanabilir bir kent olamaz tabii. Mesela, bu Japonya depreminden sonraki görüntü son derece organize, barınma işini gayet organize bir şekilde çok kısa sürede halletmiş bir yönetim anlayışının fotoğraflarını görmemiz mümkün burada.

Bir başka özellik gene İstanbul açısından baktığımızda sürdürülebilir ve özgün yapıyı tahrip etmeyen, geçmişini yok etmeyen kentsel dönüşüm politikalarını benimseyen. Kentsel dönüşümün kendisini ya da kavramın kendisine hayır demek pek de doğru değil, ama bu işin nasıl yapıldığı gerçekten çok önemli, yöntemi çok önemli. İşte Sulukule bunun belki de en kötü örneklerinden biri, fotoğrafta eski ve yeni halini görüyorsunuz. Şimdi tabii yöneticiler hep ne dediler Sulukule örneğinde? Evler o kadar kötüydü ki, buralarda bırakın insanları hayvan bağlasanız yaşayamaz, bütün gerekçe buydu, ama bu anlayışı aslında yaşam kalitesiyle yaşam standardını birbirine karıştıran bir anlayışın söylemi. Biz yaşam standardından bahsediyoruz yaşanabilir şehirler için, yaşam kalitesinden değil, o bir parçasıdır. Evet, herkes iyi konutlarda yaşamalı, Ali Ağaoğlu'nun rekla-

mındaki gibi, ama orada sadece iyi konutlarda yaşamayı yaşanabilirlik zanneden bir anlayış söz konusu. Halbuki olay bununla bitmiyor, bunun da örneğini gördük. Burada çok ciddi bir kimlik problemi, kimlik tahribi problemi yıkıcı bir anlayış ve baskıcı bir anlayış var. Üstelik de bir başka boyut, sosyal boyutu da işte az önce Yaşar Bey de anlattı, zorla tahliyeler, orada barınamayan insanlar, tekrar geri dönen insanlar gibi. Üstelik de bu işler ne zaman yapıldı onu da hatırlayalım, tam İstanbul 2010 Avrupa kültür başkenti sürecinde Sulukule gibi bir alan gerçekten kültür başkenti özelliğine yakışır bir projeye dönüştürülebilecekken, tam bunun fırsatı varken karşımıza bu kimlik-siz evet, yaşam kalitesi açısından belki çok iyi, ama yaşam standardı açısından çok da fazla bir şey ifade etmeyen bir konut dokusu ortaya çıktı, artık Sulukule yok.

Ve gene Tarlabası kimlik açısından baktığımızda işte hemen yakınımızda her gün belki önünden geçiyorsunuz, yine kimliği son derece tahrip eden projelerle yeni bir mekan oluşturma kaygısına kapılmış projelerden bir tanesi. Bu ekranda gördüğünüz Haydarpaşa projesinin ilk hali, bu proje son derece tepki aldığı için kısa bir süre sonra geri çekildi ve yalanlandı, ama bakın ki böyle bir proje yapıldı. Yani bir anlayış, bir zihniyet böyle bir projeyi yapabildi. Haydarpaşa'yı görebiliyor musunuz bu projede? Şurada kenarda belki fark etmiyorsunuz, biraz zorla arayıp buluyorsunuz, tarihine saygılı bir yaklaşım ancak böyle projelerle kendini gösterebiliyor. Tabii çok büyük eleştiriler aldığı için geri çekildi, ama bu bence tarihi bir belgedir, böyle bir anlayış demek ki bu ülkede, bu kentte şu anda mevcuttur.

Geçmişine ve tarihine saygılı bir kent yaşanabilir bir kenttir dediğimizde bunun örneklerini görmemiz çok mümkün, sadece bir-iki örnek vermek istedim. Mesela, bu Dresden'in savaş sonrası yıkılmış hali görüyorsunuz hayalet şehir, ama bugün Dresden işte burada gördüğünüz gibi kimliğiyle, tarihiyle, geçmişiy-le tamamen sıfırdan yapılanmış bir yerleşme, yaşanabilir bir yerleşme. Demek ki bu olabiliyor, demek ki sadece Tarlabası'ndaki gibi kimliksiz yapılar yaparak kentleri dönüştürmeyi biliyoruz, bunun imkânları var. Keza Hiroşima ve Nagazaki görüyorsunuz sıfırdan bir kent yaratmış, ama nasıl yaratmış? Kimlik dedim az önce, kimlik belki yaşanabilirliğin en önemli kriterlerinden bir tanesi. Buralarda sadece iki örnek koydum, ama bunun örneğini her tarafta görebilirsiniz. Sadece İstanbul'da değil, Türkiye'nin her kentinde bunun benzer örnekleri bugün var. Şimdi sizin gözünüzü bağlayıp herhangi bir şehre götürseler hangi şehirde olduğunuzu anlayamazsınız. Çünkü her tarafta aynı yapıları görürsünüz, her tarafta ya TOKİ tarafından ya da belediye şirketleri tarafından yapılan tek tip hiçbir özgün niteliği olmayan, o yere özgün hiçbir işaret taşımayan yapılardan oluşmuştur. Oysa kimlik böyle bir şey değil, kimlik böyle bir şey. Yani söze gerek var mı bilmiyorum, ama kimlik böyle bir şey, kimlik mekânla ilgili, geçmişiy-le ilgili her türlü işareti taşıyan bir şey ve belki de o yaşanabilirlik dediğimiz şeyi öyle çok büyük yıldızlarla ifade edilmiş projelerde değil, böyle küçücük bir perdenin dantelinde, düz bir duvarın üzerindeki bir yeşillikte bulabiliriz.

Şimdi buradan biraz daha planlama aşamasına doğru geldiğimizde İstanbul'da özellikle karşımıza çıkan çok önemli problemlerden kısaca bahsetmek istiyorum. Tabii bu konulara uzun uzun derinlemesine girersek akşamı edebiliriz, ama ben çok özet olarak geçeceğim, zaman kalırsa tartışabiliriz de. Planlama dediğimiz konu özellikle de hukukçular veya meslektaşlar çok iyi bilir, bir kaos ortamından ibarettir özellikle İstanbul için hem kavramsal anlamda, hem yetki anlamında, hem de ölçek anlamında büyük bir kaosa karşılık gelir. Özellikle üst ölçekli planlar İstanbul için tam bir kaostur, her plan bir başkasını deler, her yasa bir başkasını deler. Özel kanunlar başka bir şeyler başka mekân örüntüleri oluşturur, onun üzerine çıkan birtakım yönetmeliklerle, genelgelerle, talimatnamelerle bir sürü karar gelir kentin içine o planları tamamen reddeder yerleşir, planları süzgece çeviririz. İstanbul bunu çok yaşadı, nelerle yaşadı? Bir kere çevre düzeni planıyla yaşadı, arkasından üçüncü köprü projesiyle yaşadı, helikopterle rota çizildi filan, çılgın projelerle yaşadı. Yani bir kentin yaşanabilir olması için çılgın projelere ihtiyaç var mıdır bunu da sormak lazım.

İşte bugün gazetelere düşen bir haber çok güncel, o yüzden bugün sabahtan hemen bunu da koydum. Okuması biraz zor tabii, çok küçük bir harita, ama Gürsel Tekin açıklıyordu dün akşam saatlerinde İstanbul'un kentsel rant haritası diye, görüyorsunuz yapılan planlarla, plan tadilatlarıyla bir kent ne kadar ranta kurban edilebilir, ne kadar vahşice tahrip edilebilir bunun örneklerini görüyorsunuz. Bir kentin içinde 50 tane plan aynı anda gerçek-

leşirse, onun üzerine ayrıca plan tadilatları da gelir yerleşirse, koruma amaçlı imar planı yapıp, onu da 9 tane ayrı yenileme projesiyle derseniz o yer gerçekten yaşanabilir olmaktan çıkar. Şuna gelmeden katılım konusunu da bir söylemek istedim, çünkü Beyoğlu koruma amaçlı imar planından bahsetmiştiniz, beni çağırdılar mı dediniz değil mi? Koruma amaçlı imar planları mesela, 5266 sayılı Yasayla Koruma Kanununda değişiklik getiren kendince güzel bir şey yaptı. Dedi ki, koruma amaçlı imar planı sürecinde iki tane katılım toplantısı yapılmak zorundadır. Güzel, yapılınsın tabii, hiçbir dediğim yok. Aslında bu katılım konusu 2000 sonrası yasaların içinde çokça yer aldı. Başta Belediye Yasası da olmak üzere birçok yasanın içinde artık katılım var. Fakat mesela o katılımın nasıl gerçekleştiği, yani siz kent yöneticisi olarak katılımı yanına sadece çizik atmak için yapıyorsanız o katılımdan hiçbir şey bekleyemezsiniz. Beklemek istiyor musunuz o da ayrı, yoksa sadece yasanın dediğini yerine getirmek için mi bunu yapıyorsunuz? Mesela, Beyoğlu koruma amaçlı imar planının ben iki katılım toplantısında da bulundum. Şehir Plancıları Odası adına bulundum. Çok da acı bir şey gördüm, yani orada aslında biraz kafama da dank etti, muhtarlar vardı mesela o toplantıda, 1/1000 ölçekli uygulama imar planı toplantısı, anlatılan konu onun öncesinde yapılan 5000 plan süreci, o plan süreci son derece teknik bir şekilde anlatıldı ve arkasından denildi ki, bir sonraki toplantıya görüşlerinizi yazılı olarak bildirerek gelin. Şimdi muhtarlar itiraz etti, dediler ki, siz burada bir şeyleri anlattınız, ama bu bizim bir kulağımızdan girdi, öbür kulağı-

mızdan çıktı, anlamadık. Anlamazlar, biz plan-
cı olarak anlamadık, mimarlar olarak anlama-
dık. Muhtarlar nasıl anlasın? Fakat bu benim
kafamı da meşgul etti, bu doğru bir yöntem
değil o zaman ve muhtarlar gerçekten yerelde
insana devlet yönetiminin en önce dokunan
insanı olarak çok önemli bir kurum aslında,
şimdi kaldırılmaya da çalışılıyormuş, ama ne
yapabiliriz diye de düşündüm. Şöyle bir formül
aklıma geldi: Biz bu muhtarları odaya çağıra-
lım, davet edelim, oda burada bir kolaylaştırıcı
rol oynasın. Madem bunu yasa yapamıyor,
yönetim yapamıyor, o zaman odaların burada
bir kolaylaştırıcı rolü olabilir. 26 tane zannedi-
yorum Beyoğlu koruma amaçlı imar planı sı-
nırları içinde kalan muhtarlık vardı, 9 tanesi
zannediyorum bu davete icabet etti, geldi. Yine
de fena bir sayı değil ve odamızdan, Beyoğlu
bölgesini iyi bilen plancı arkadaşlar koruma
amaçlı imar planını, oranın planını muhtar-
lara anlattı. Bir plan nasıl okunur, bir plan-
dan bir muhtar kendi mahallesi adına neler
beklemelidir, nelere dikkat etmelidir, neler bu
mahalleye zarar verir, neler faydalıdır? Bunları
tek tek izah ettik ve o kadar faydalı bir toplantı
oldu ki gerçekten, keşke bunu yaygınlaştırı-
bilsek, odalara ben bu anlamda çok rol düş-
tüğüne de inanıyorum. Madem katılım sadece
yasayı koymakla yapılamayan bir şey, bu tip
yöntemleri ara yolları, ara yöntemlere de ihti-
yaç var. Çünkü işte o zaman eğer o muhtarlar
gerçekten bilgili olsa, hepsi bilgili olsa, bütün
İstanbul çapında ya da bütün kentler çapında
bilgili olsa işte belki bu süreçler o ihtarname
karşınıza bir anda çıkamayacak, kapınıza ya-
pıştırılmayacak. Muhtarlar orada son derece

öncü olmak zorunda, teşvik edici olmak, yol gösterici olmak zorunda. Bu da yaşanabilir bir kentin daha uç noktada, ama çok önemli bir parçası diye düşünüyorum.

Şimdi geliyoruz başka bir konuya, afet konusu. Yaşanabilir bir kent güvenli bir kenttir dedik en başta. Hem suç anlamında güvenlikten bahsettik, ama bir yandan da afet anlamında güvenlikten bahsettik ve İstanbul'un bu anlamda hiç de güvenli bir şehir olmadığını biliyoruz. İşte yapıların yüzde 80'i, 90'ı neredeyse afet riski altında hem tarihi alanlarda, hem de yeni yapılaşma alanlarında bu sorun söz konusu ve bununla birlikte 2000'li yılların başlarından itibaren biliyorsunuz bir dönüşüm furyası başladı ve yenileme furyası başladı. Dediğim gibi aslında kavram olarak çok da kötü bir şey değil bu, tabii ki dönüşecek. Biz yenileme projeleri yapmasak da kentler dönüşüyor mu? Sadece imar planı yapsak dönüşüyor mu? Gene dönüşüyor, hiçbir şey yapmasak gene dönüşüyor. O zaman bu süreci nasıl doğru yönlendirebiliriz, bir kenti ya da kent parçalarını nasıl daha yaşanabilir kılarız? Aslında dönüşüm dediğimiz konunun esas amacı bu olmak zorunda, ama ne yazık ki biz bu yolu seçmedik. Son derece vahşice yasalar çıkarıp tahrip ettik. İşte insan haklarını ihlal eden, barınma hakkını ihlal eden yasalarla insanları zorla tasfiye ettik, zorla yerlerinden kopardık ve nasıl kopardık? İş vermeden, aş vermeden eğitim, sağlık altyapısı temin etmeden sadece gittik. Gittiler, ne yaptılar? Geri döndüler, hepsi şimdi zorla tahliye edildikleri bölgelerin yakınlarına tekrar yerleşti, çünkü herkes bildiği hayatı yaşamak istiyor. Niye?

Çünkü aslında kentler insan yaşamını biçimlendirmemeli, insan yaşamı kentleri biçimlendirmeli. Biz yanlış galiba burada yapıyoruz, biz birtakım kentsel mekânlar yaratıp, insanları bu mekânların içinde yaşamaya zorluyoruz. Ayşe Hanım, sen artık apartmanın 8. katında yaşayacaksın diyoruz, ama Ayşe Hanım şimdiye kadar 8. katta yaşamamış, onun için Zeytinburnu'nda gazetede görüyoruz 5. katta inek besleyen insanları, çünkü öyle bir yaşam tarzına alışık değil. Buna gerekçe olarak ne deniliyor? O insanlar apartmanlarda lüks dairelerde yaşamayı hak etmiyor mu deniliyor sanki bunun karşılığı buymuş gibi.

Başka yollar olamaz mı? Olabilir, işte yaşanabilirlik böyle bir şey, bir kenti yaşanabilir kılmak sadece 12 katlı bloklar yapmaktan ibaret değil, bunu görmek gerekiyor, ama gelin görün ki son zamandaki yasal yapılanmalar, yeniden yapılanma süreçleri hem kurumsal anlamda, hem de yasal anlamda bu süreci ısrarla devam ettirmeye kararlı gibi görünüyor. 2011 yılında biliyorsunuz Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kuruldu. Aslında özlenen de bir şeydi, yıllardır tartışılan bir Şehircilik Bakanlığı kurulması isteği vardı ya da Planlama Bakanlığı ya da İmar ve Şehircilik Bakanlığı neyse adı çeşitli zamanlarda adı değişerek gündeme geldi. Fena bir şey mi? Adına baktığınızda fena bir şey değil, ama adının iki parçasına baktığınızda ve yapılan uygulamalara baktığınızda işin nasıl boyutlara vardığını, nasıl vahşice boyutlara vardığını o çevreyle şehircilik ayaklarının nasıl birbiriyle rekabet ettiğini aynı bakanlık içinde görüyorsunuz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bugün kral gibi yetkiler almış vaziyette, yere-

lin yetkilerini tamamen elinden almaya yönelik uygulamalar yapıyor ve her şeyi merkezden TOKİ'yle beraber yönetiyor. Şimdi diyeceksiniz ki, ne olur? Aslında normalde hiçbir şey olmaz. Çünkü bir işi kimin yaptığı değil, nasıl yapıldığı önemli ister merkez yapsın, ister yerel yapsın, ama bizde maalesef böyle olmuyor. Bizde merkez yetkilerini sonuna kadar kullanarak o yerelin hiçbir ihtiyacını dikkate almayarak sadece vahşice kentleri tahrip etme yönünde yetkilerini kullanıyor. İşte bunun son örneği de afet riski altındaki alanların dönüşümüyle ilgili kanun tasarısı. Tasarımı bilmiyorum gözden geçirme şansınız oldu mu, ama bir katliam yasası. Mera alanlarını yapılaşmaya açıyor. İnsanlara diyor ki, ya 2/3 çoğunluğa uyarsın ya da hakkını diğerlerine satar gidersin. O olmadı ben burada kamulaştırma yaparım, acele kamulaştırma, gene yapacağımı yaparım, hiç kaçışınız yok. Sosyal donatı, altyapı harcamalarını ben istersem bütün bu harcama maliyetlerinden muaf tutarım diyor. Ne olacak o harcamalar, kim ödeyecek? Bir daha borçlandıracak. Diyor ki, itiraz etme hakkın filan yok, sakın engellemeye çalışma bu işleri, seni savcılığa veririm. Hemen yasaya konulmuş cumhuriyet savcısının önüne gidersin diye, sakın gıkını çıkarma diye. Her ölçekte planı yapma yetkisi veriyor Bakanlığa ve öyle de bir yetki ki, ister TOKİ'yle, ister belediyelerle canı nasıl isterse bu yetkiyi paylaşabiliyor.

Yasaların hiçbirini dikkate almıyor. İmar Yasasının bütün kısıtlarını elimine ediyor. Geriye kalan Orman Kanunu 2B'ler de tabii bunun içinde, Mera Kanunu, Toprak Koruma Kanunu, Boğaziçi Kanunu aklınıza gelebilecek

her türlü yasanın aykırı hükümleri burada uygulanamaz diyor. Neyi isterse, yani arazi kullanımını bakımından uygulamamı engelliyorsa ben bunu dikkate almam diyor. Şu yasaların adlarına baktığınızda bu kentlerin ne kadar tahrip edebileceğini görüyorsunuz başta Toprak Koruma, Arazi Kanunu olmak üzere. Ormanlık alanları ne yapıyor biliyor musunuz? Afet sonrasında geçici barınma yeri olarak kullanırım diyor ve bunun için altyapı götüreceğim diyor. Bu altyapı ne demek orman alanlarında? Oraların yavaş yavaş kalıcı konut alanlarına dönüşmesi demek, bunun örneklerini çok gördük. Hangi geçici konut alanı yerinden kalkmış sorarım ve mesela bir öneri daha getiriyor. Belediye Meclislerinde alınan yenileme kararlarını eskiden Meclis doğrudan Bakanlar Kuruluna iletliyordu. Şimdi diyor ki, yok öyle, kendi kendine iletemezsin, ben Çevre Şehircilik Bakanlığı olarak ben teklif edebilirim bunu. Alın size bir tane daha merkezileşmeye yönelik bir kademe daha.

Şimdi mesela bu slaytın özür dilerim yeri karışmış, ama bu ikinci köprüyle ilgili bir şeydi, kaymış herhalde. Tek tek okumayacağım, ama üçüncü köprü projesiyle birlikte yapılaşmaya açılacak alanları ortaya koyuyor. Bunlar Şehir Plancıları Odasının üçüncü köprü raporunda detaylı olarak var. Tek tek okumayacağım, zamanımız da pek yok buna zaten, şimdi sonuca gelelim, gerekirse sonra gene tartışırız bazı konuları. Yaşanabilir kent o zaman nasıl bir şey olmalı? Temel haklara saygılı olmalı, sağlıklı olmalı, eşitlik ilkesine önem vermeli, kimseyi ayırmamalı, dezavantajlı grupları gözetmeli, özgür olmalı, canlı olmalı, kimlikli olmalı, afet-

lere hazır olmalı, yerel siyasette güçlü olmalı, yaşam kalitesi ve standartları özellikle yüksek olmalı, aidiyet, hoşgörü, saygı değerlerine sahip olmalı. Bu çok önemli bir konu, çünkü bir kentte, bir kent parçasında aidiyet yoksa hiçbir şey yok demektir. O zaman yaşanabilirliği filan bir kenara katlayıp koymak lazım. Bir yerin yaşanabilir olması için önce insanların orayı sahiplenmesi gerekir. Yine yerel ekonomisiyle öne çıkması lazım, erişim olanakları yüksek olmalı, bilgiye erişim, konuta erişim, temel eğitim, sağlık gibi hizmetlere erişim, bunların hepsinin yüksek olması, erişilebilirliğinin yüksek olması lazım. Doğal ve kültürel değerlerini yaşatabilmeli, demokrasiye ve katılımcılığa olanak tanımalı, güçlü sosyal politikalarla donatılmış olmalı, sağlık hizmetleri, tıbbi bakım hizmetleri, eğitim hizmetleri, bunların hepsini sunabilmeli. Deneyimlerden faydalanmalı ve dersler çıkarmalı, bizim yöneticilerimizin belki bu anlamda en büyük olumsuz yönü, zafiyeti daha doğrusu deneyimlerinden ve hatalarından pay çıkarmamak, bunları reddetme, göz ardı etmek. Şimdi şeyler yapıyor biliyorsunuz bu siyaset akademileri, yerel yönetim akademileri bütün belediye başkanları hep iyi yönlerini, faaliyet raporu sunarlar, şunu yaptık, bunu yaptık derler. Bir tanesi çıkıp demez ki, biz şunda da yanlış yaptık, bunu gördük ve bu hatamızı bir daha tekrarlamayacağız, bundan ders aldık, bunu demez, ama bir kentin gelişebilmesi, ilerleyebilmesi için hatalarından da ders çıkarması lazım. Sulukule projesi daha başlamamıştı, bir toplantı yapıldı kentsel dönüşümün başarılı örnekleri diye, zannediyorum Gyoder düzenlemişti yıllar önce, Kocaeli

Belediyesi, Pendik Belediyesi ve Fatih Belediyesi Başkanları burada konuşmacıydı ve tam o sırada Sulukule’de tescilli yapılar yıkılıyordu. Bunu dile getirdik ve Belediye Başkanı ne dedi biliyor musunuz? Yanlışlıkla olmuş olabilir, iyi mi? İçinde yaşayan her canlıyı sahiplenen, az önce söylediğim gibi hayvanları da buraya koyuyoruz, sürdürülebilir ve iyi yönetilebilen şehirler, iyi yönetim de az önce söylediğim gibi bu işin olmazsa olmazı. Ben konuşmamı burada bitirmek istiyorum. Dediğim gibi eksik kalan konuları da tartışmalarda tamamlamaya çalışırım.

Av. Alev Seher TUNA- Pınar Hocam çok güzel söyledi, şehirlerin nasıl bir ekosistem olduğunu havasıyla, suyuyla, toprağıyla, hayvanıyla birlikte değerlendirmemiz gerektiğini. Tabii ki bunların hepsi birbiriyle bir etkileşim içinde olmak zorunda, doğal olarak etkileniyorlar ve sosyal varlık olarak biz insanız. Her olaydan veya karşımızdaki kişilerden, hareketlerinden etkileniyoruz. Tabii ki bu etkileşim o kişinin bulunduğu ortama göre de değişiyor, yaşadığı çevreye göre değişiyor, ekonomisine, sosyal çevresi, kültürü, oturduğu yer gecekondumu, şehir merkezi mi, kırsalda mı, bu nedenle şehirlerde ve diğer bölgelerde yaşamının insan psikolojisi üstünde çok büyük bir etkisi var tabii ki.

Sağlık, hem yerel hem de küresel düzeyde, çevremizle doğrudan bağlantılıdır. Kent yapısının kalitesi insan sağlığı için bir temel niteliğindedir. Sağlıklı kent, yasanabilir bir kent kavramıyla ifade edilen tüm öğeleri içermektedir. Kentlerde yaşayan insanların sağlığı,

yaşam ve çalışma koşullarından; fiziksel ve sosyoekonomik çevreden; bakım hizmetlerinin kalitesi ve ulaşılabilirliğinden etkilenmektedir.

“Sağlıklı Kent” kavramı, her ülke, her kent, her kültür hatta aynı kentte yaşayan insanlar tarafından bile farklı anlamlar ifade eder.

Sosyal varlık olarak bizlerin, fert olarak toplum ve insanlar ile aramızda iletişim ve etkileşim mevcuttur. İnsanlar, birbirleri ile etkileşime girerek sosyal çevrelerinden etkilenmektedir. başka insanları nasıl algıladığımız bizim onlara, onların bize karşı nasıl tepki gösterdikleri, sosyal durum ve ortamlarda bulunmaktan bizim ve başkalarının nasıl etkilendiği çok önemlidir. Zira, kişilerin yaşadığı sosyal ortam (büyük şehirde gecekonduda yaşayan biri ile kent merkezinde veya kırsalda yaşayan biri) eğitimi, ekonomik gücü hatta cinsiyeti olayları algılama ve verdiği tepkide çok önemli bir faktör olmaktadır. Bu tamamen o kişinin psikolojisi ile bir durumdur.

Bu konuda da konuşumuz Psikolog Dr. Sayın **Vicdan Yücel**.

Dr. Vicdan YÜCEL

(Psikolog)

Değerli katılımcılar ve değerli konuşmacılar, her iki hoca o kadar etkin ve çarpıcı bir sunum yaptılar ki, ben sadece kentlerin değil, insanın doğası gereği yaşadığımız her an söz konusu olan bir sağlık alanından bahsedeceğim, ama bu zaten anlaşılması, sürdürülmesi zor olan ve kentleşmede özellikle de bizim vurgu yapmaya çalıştığımız çarpık ve de çarpıtılmaya çalışılan bir kentleşme anlayışı içerisinde varlığımızı sürdürürken daha da zor bir alan diye düşünüyorum. Sizleri yormamaya çalışacağım, kısa değinmeler yapacağım. Eğer sorular, katkılar ve eleştiriler olursa sonrasında paylaşırız diye düşünüyorum.

Şimdi efendim, ruh sağlığından bahsetmeden önce sağlık nedir? Çünkü sağlık alanında her şeyin normalitesi ve anormalitesi çok tartışılmakta tıpkı kentlerin sağlıklılığı ve sağlıklısızlığı gibi Dünya Sağlık Örgütü sağlığı yalnız bir hastalık ve sakatlığın olmaması değil, aynı zamanda ruhsal ve sosyal tam bir iyilik halidir diye tanımlıyor. Hastalığımız olmayabilir, sakatlığımız olmayabilir, ama ruhsal ve sosyal tam bir iyilik halini bu tanıma dahil ettiğimiz zaman zaten tam iyilik halinin ne kadar güç olduğunu görüyoruz. Ruh sağlığının yaygınlığı nedir peki? Ruhsal hastalıkların toplumun küçük bir kesiminde görüldüğü gibi bir inanç vardır. Bu doğru değildir. Her 4 kişiden biri yaşamlarının bir döneminde ruhsal hastalıklardan etkilenmektedirler. Eğer 75 yaşına gelmişse bu kişi bu oran iki katına çıkar.

Ruh sağlığı sorunları genellikle yeti yitimine yol açar. Yeti yitimi de kişinin iş, okul, ev, toplumsal roller ve kendine bakabilme işlevlerini kaybetmesi ve görevlerini aksatması demektir. Dünyada en çok neler yeti yitimine yol açar? Yeti yitimi kavramı üreten toplumlar aktif var oluş ve insanın ruh sağlığı normalitesi açısından çok önemli bir kavramdır. O yüzden sizlerle dünyada en çok yeti yitimine neden olan 10 hastalığı paylaşayım dedim. Kırmızıyla yazılmış olanlar ruh sağlığı sorunlarını içermektedirler. Yani birinci olarak depresyon, demir eksikliği anemisi, düşme ve ev kazaları, alkolün kötüye kullanımı, kronik akciğer hastalıkları, bipolar bozukluk, doğumsal anomaliler, eklem hastalıkları, şizofreni ve obsesif kompulsif bozukluk. Gördüğünüz gibi dünyada en çok yeti yitimine neden olan 10 hastalıktan 5 tanesi ruh sağlığı sorunları nedeniyledir. Kent yaşamında neler olur insana? Kent yaşamı maalesef insanların yalnızlaşmasına, yabancılaşmasına yol açmakta ve ruhsal sorun yaşayanlar da kent yaşamında dışlanmaktadırlar. Çünkü herkes kendi yaşam mücadelesini ve ekmek kavgasını vermektedir. Aklıma çok yıllar önce Haslet Soyözün çizdiği bir karikatür geldi bunu yazarken, bir sokak görüyorsunuz bitişik apartman daireleri, her camda bir insan var, ama ortak bir düşünce balonu var. Öyle yalnızım ki diyor hepsi birden, evet herkes kendi evinde, kendi penceresinde yalnız, ama hep birlikte olmak için bir ortaklık sağlayamıyorlar. Ülkemizde genellikle ruh sağlığı hizmetleri zaten yetersiz, gene Dünya Sağlık Örgütünün verileri açısından bakacak olursak, ülkemizde ruh sağlığı yatağı olması gerekenin 1/10'i kadar ve

maalesef 100 000 kişiye düşen ruh sağlığı uzmanı sayısı 1,6. 2010 verisi bunlar, bu oran Avrupa ortalamasının 1/6'i ve bütün üçüncü dünya ülkelerini de kapsayarak hepsini değerlendirdiğimizde dünya ortalamasının da yarısı. Yani biz ruh sağlığımızı ne kadar koruyoruz, ne kadar ruh sağlığı açısından normaliteye sahip olabiliriz, bunu tartışmanın yanı sıra bu sorunlara sahip olmamız halinde hizmet alabilme şansımız da son derece düşük.

Ruh sağlığı alanındaki ayrımcılık, damgalanma, toplumsal eşitsizlikler, sağlık ve sosyal güvencesinin olmaması, hizmete ulaşamama, eğitimsizlik ve bunun gibi durumlar can alıcı gerçekler olarak önümüzde durmaktadır. Resimde gördüğünüz gibi kentin iki yüzü, bir yandan iyi organize olamamış bir ulaşım sistemi, milyonlarca insanın oradan oraya gitmesinin telaşları, yapılan bazı çalışmalar trafikte geçirilen zamanın bile başlı başına kaygı ve uyum bozuklukları sorunu yarattığını göstermektedir. Eğer her birimizin yaşadığı bir yerden bir yere ulaşım mücadelesini engellemele-ri, işaret ve haberdarlıktan yoksunluklarımızı da hesaba katarsanız Pınar Hanımın bugün yaşadığı macera gibi ve benim de Kadıköy'den geldiğim için arabamla gelmeye cesaret etmeyip, vapurla geçtim ve ben de tünelin kapalı olduğunu tünelin içine girince öğrendim. Evet, tünel de kapalıydı. Bunların hepsi çarpık kentleşme sürprizleri, kent sürprizi diyemiyorum, dezorganizasyon sürprizleri gibi geliyor bana, kentte her iki görüntü var. Maalesef hukukçulara sesleniyorum. Bizim bütün çabalarımıza rağmen ve bütün tasarıları hazırlamamıza rağmen, meslek odalarımızın kuruluşlarımızın

ön etütler yapmasına rağmen ülkemizde halihazırda bir Ruh Sağlığı Yasası yok. Komisyonlar kuruluyor, önergeler veriliyor, ama bir türlü Ruh Sağlığı Yasası çıkamıyor, ama bunun acilen oluşturulmasına ihtiyaç var. Çünkü ruh sağlığı yerinde olmadan sağlıklı olmak mümkün değil.

Kentleşme temelde kültürel bir değişimdir. A alışkanlıklarımızı ararız, onun için göçle gelen insanlar evlerinde, köylerindeki gibi kent ortamına çıktıkları zaman da kentin yabancıları olarak yaşarlar ve bir yandan kent kültürü gelişirken, diğer taraftan da kentte yaşayanların ruhsal, fiziksel ve davranışsal olarak bu süreçle uyum içinde olmalarını bekleriz, ama buna uyum sağlamak çok kolay değildir. Siluet olarak İstanbul'umuzun güzelliği malumdur, ama içinde olduğunuz zaman İstanbul ortadaki resim gibi bir karmaşa ve algı bozukluğu yaratır ve en sağda gördüğümüz gibi benim sağımda, sizin solunuzda belki bu yapılaşma içinden çıkan insanlar da her iki duruma zaten yabancıdırlar.

İki kavram üzerinden bunları söyleyebiliyoruz, bir sosyal kayma dediğimiz, bir de sosyal kalıntı dediğimiz kavramlar var. Bunlar kent içi ruhsal bozukluk yaygınlığını açıklayabilecek kavramlar olarak tanımlanmaktadır. Bu kavramların etkisini iki şekilde görüyoruz: 1. Göçmenlerin kentlere itilmesine ki, bunlar yoksullaşmış kırsal alanlar sonucu olan hareketlerdir. 2. Kentlere çekilmesine, yani iş olanakları, sağlık hizmetinden yararlanma ve çocuklara iyi eğitim olanakları gibi nedenlere bağlı olan hareketlerdir.

İnsanların şehirlere gelmesine neden olan güçler itme ve çekme etkisi olarak tanımlanıyor. İten nedenlerin en başında kırsal kesimin terk edilmesi açısından daha sıkıntılı bir sürecin başladığını görüyoruz. Çünkü özünü, yetiştirdiğiniz toprağı ve çevreyi yaşam alışkanlıklarınızı terk ediyorsunuz. Çeken nedenler de daha önce söylediğim gibi daha iyi eğitim, sağlık, iş, yüksek yaşam standardı gibi cazip nedenler ve hepimizin de gördüğü gibi iten nedenler çeken nedenlere göre ruh sağlığını daha çok tehdit ediyor ve olumsuz yönde de etkiliyor.

Arkadaşlarım konuşurlarken bu konulara çok değindiler, ama sağlık açısından da değişen bir şey yok. Göçler sonucunda kentlerin hızlı ve plansız büyümesi söz konusu oluyor ve biz sanıyorum maalesef şu anda içinde bulunduğumuz şehir, metropol dünyanın bu hızlı ve plansız büyümesinin en olumsuz örneğini teşkil ediyor. Kalabalık ve düşük yaşam standardını getiriyor kent insanlara, işsizlik ve yoksulluk baş gösteriyor, çevre kirliliğı kaçınılmaz hale geliyor. Kültürel değişim, çatışma, yabancılaşma, çocukların çalışmak zorunda kalması ve/veya kötüye kullanımı, ekmeğe ulaşmak için ailelerin parçalanması, kalitesiz evlerde yaşamak ve kentsel yapının hem plan, hem estetik açıdan bozulması, trafik sorunları, gelecek kaygıları ve belirsizlik gibi nedenler ruh sağlığımızı olumsuz etkiliyor. Sonuçta baktığımız zaman kentlerde ruhsal hastalıklar, intihar, cinayet, alkol ve madde kullanımı, şiddet, kronik kalp ve damar hastalıkları, trafik kazaları artmakta ve her geçen gün de bunlara yenisi eklenmektedir.

Kentlerde gruplar arasındaki ilişkiler gergin, çatışmalı ve tedirgin edicidir. Gerginlikler ve çatışmalar çözümlenmediği zaman önce endişeye, sonra da hastalıklara dönüşür. Bunlar ya doğrudan ruhsal sorunlardır veya psikosomatik dediğimiz çatışmanın çözülmemesine bağlı bedensel sorunlardır. O kadar çok öykü vardır ki, sebepsiz baş ağrıları, bel ağrıları, mide ağrıları hakkında ve meslektaşlarımızın ifade ettiği bir gerçek vardır, insandaki en yakın yol beyinle mide arasındaki yoldur. Eğer bir şey yolunda gitmiyorsa, engellenmişlik duyguları yaşıyorsanız, tedirginse, belirsizlikler varsa derhal bu midenizde bir sorun, ağrı olarak mide ve bağırsaklarınızda baş gösterir. Burada ne kadar çarpıcı oldu bilmiyorum, ama hazır Beyoğlu'na gelmişken kırsal ve kentsel yaşamdaki farklılık olarak bu iki resmi seçtim. Tabii ki göç ederken bir yerden bir yere bir terk ettiğiniz yer var, bir de varılan yer var. Bu terk edilen yerle varılan yer arasındaki farklılıklar kültürel çatışmaları kaçınılmaz hale getiriyor. Şimdi tabii çeşitli belediyelerin kent bilinci, kentsel davranış konusunda birtakım projeleri var. Bunların ne işe yaradığı, ne kadar yapılabilirliği, ne kadar uygulanabilirliği su götürün gerçekler, ama ben 2-3 hafta önce böyle bir toplantıya davet edildim. Hocam çok iyi bilecektir, Sultanbeyli'ydi söz konusu olan yer, bir övünç kaynağı gibi belediye yetkilileri şundan bahsediyorlardı: Sultanbeyli artık o kadar büyük bir cazibe merkezi ki, İstanbul'a iç göçle gelenler tam o şehircilik deyimini bilmiyorum, şimdi İstanbul içinde Sultanbeyli'ye göç ediyorlar. Hâlbuki muhtemelen şunu yapıyorlar: Kendi memleketlilerine aynı aşı pişirmiş olan

annelerin yemek muhabbetinin ortak olacağı, aynı jargonla konuşan, aynı yaşam alışkanlıklarına sahip olan insanların yanına gitmeye çalışıyorlar bence, yoksa Sultanbeyli’de efendim, Armutlu’dan ya da şuradan küçük Armutlu’dan ya da Küçükçekmece, Büyükçekmece varoşlarından daha şanslı bir yaşam olduğu için değil, ortaklık ve sıcaklık arıyor insanlar ve ortak kesişim alanlarını buldukları zaman azalan şey ne? İşte burada söz konusu ettiğimiz gerginlik, çatışma ve tedirginliği azaltmak ve o da benim gibi duygusunu yaşamak için, çünkü benzerlerinize yakınsanız daha huzur içinde olursunuz ve çatışmaları da azaltırsınız. Maalesef büyük kentlerde ilişki kurma zorlukları var, uyum sorunları var ve yabancılaşma var daha önce de söylediğimiz gibi, bunlar insanları sosyallikten kaçırıyor ve hele işin içerisine bir de kentin olumsuz sürprizleri, işte burada gördüğünüz gibi bir terör olayı, bir bombalama olayı, bir beklenmedik riskler girdiğinde biz ne yapıyoruz? Kendimizi güvenli ortamda bulmadığımız için sosyal geri çekilme davranışı gösteriyoruz. Sanıyorum hepimizin hatırladığıdır, bu Levent’teki bankanın bombalanması İngiliz Konsolosluğunun bombalanmasından sonra hepimiz bir geç vakitte sokakta yürümek veya belli yerlere giderken dikkatli olmak gibi kendimizi bir kısıtlama süreçleri yaşadık ve tabii ki bu çatışmalar da kentlerde sosyallikten kaçış ve dışlanmayla birlikte ilişki kurmadaki zorluklar ve anlaşma zorlukları da başlayınca şiddetin de arttığı yerler oluyor. Her türlü şiddetin, yani burada belki kadın-erkek arasındaki bir şiddet çok çarpıcı olduğu için verildi, ama her türlü şiddetin arttığı yerler oluyor.

Şimdi elimde birçok araştırma sonucu var, fakat ben bunlara girmeyeceğim. Sadece bir tanesinden bahsedeyim. Birçok araştırmadaki veriler çünkü üst üste yığılıyor ve hemen hemen aynı şeyleri söylüyor. Araştırma da iyi olma halini tanımlamaya çalışmışlar ve 5 faktörden söz etmişler. İç çevre üzerindeki kontrol, evin tasarımı ve kalitesi, stresten kaçış, suç ve suç korkusu ve sosyal katılımdaki değerlendirmeler ve kriterler sağlık konusunda fikir vericidir diyorlar. **Guayd** ve arkadaşları da gene aynı şeyleri sıralıyor hemen hemen, bir başka görüş ise ruh sağlığıyla kent ilişkisini üç modelle açıklıyor. Bu biraz daha iddialı ve genellenmiş bir yaklaşım, geleneksel yaşamdan modern yaşama, endüstriyel alana geçişle başlayan kültürel değişim kentlerde ruh sağlığı sorunlarının artmasının sebebidir diyorlar. İkinci olarak modernizasyon kişisel stresin kaynağıdır diyorlar. Tabii bu da her iki bakış açısından çok tartışılabilir bir durum, kent yaşamı bir özgürlükler ortamı gibi görünmekle birlikte aslında özgürlükleri kısıtlar ve insancıl duyguların yıkımına yol açar diyor bu gruptaki insanlar.

Son olarak da modern üretim alanlarında yeterli iş olanakları yoktur. Emek değersizdir ve emeğin değersizliği ve yeterli sosyoekonomik yetkinlik ve özgürlüğe sahip olmamak ise stresi yaratır ve temeldeki stres ise birçok ruh sağlığı sorununun sebebidir diye yaklaşıyorlar. Birçok araştırma var, bunlardan en klasiklerinden bir tanesi sanıyorum bazılarınızın hatırlayacağı Bakırköy Ruh ve Akıl Hastalıkları Hastanesinin birkaç efsane başhekimini vardır. Onlardan bir tanesi rahmetli Faruk Bayül-

ken tarafından yapılmış çok geniş kapsamlı bir araştırmadır. Bütün Samatya, Yedikule, Aksaray, Fındıkzade ve Fatih'i kapsayacak şekilde o zamanlar Aksaray Ruh Sağlığı Polikliniği diye geçen bir yerde birçok uzmanın ve anketörün katılımıyla biraz eski bir çalışma, fakat çok manidar sonuçları var. Ben burada sadece sonucunu aldım, İstanbul'un yerlileriyle iç göçle gelenler ve dış göçle gelip aynı semtlerde yaşayanlar incelendiğinde nevrotik bozukluğun, yani insanın temeldeki kaygıları ve içsel çatışmalarından kaynaklı ruhsal sorunlarının iç göçle gelenlerde yüzde 59 oranında daha yüksek olduğu görülmüş. Aynı gruptaki insanların çocukları incelendiğinde çocuklarında uyumsuzluk reaksiyonlarının belirgin düzeyde yüksek olduğu bulguları söylenmiştir. Bir çalışma daha bu 4 000 000 birey üzerinde yapılmış bir çalışma, İsviçre kaynaklı bir çalışma, fakat komşu ülkeleri de kapsıyor. Burada hızlı kentleşme oranıyla hem kadın, hem de erkeklerde psikoz ve depresyon görülme sıklığının arttığı çarpıcı bir şekilde görülmüştür. Meraklıları varsa yazdım, İsviçre Journal of Psychiatry'nin 2004/184 sayılı makalesinde bunlar çok ayrıntıyla veriliyor.

Eğer özetlersek, kentlerde işsizlik, geleneklerden uzaklaşma, yabancılaşma, gecekondu yaşamı, belirsizlikler, sosyal izolasyon, sosyal destek kaybı ve benzeri sorunlar ruh sağlığının olumsuz belirleyicileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ben sabrınız için teşekkür ediyorum, sağ olun, sorular olursa yanıtlayacağız.

Av. Alev Seher TUNA- Her gün trafik sıkışıyor ya da yol vermemek nedeniyle en az iki tane yaralamaya tanık olan birisi olarak silah çekip,

insanlar birbirini öldürüyor. Bu nasıl yaşanabilir şehir, yani yaşanamaz bir şehir diyorum ben tabii ki. Kentlerimiz için yaşanabilirlikten söz etmek mümkün değildir. Bunun en önemli nedeni ise, yaşamı temel alan uzmanlıkların, maalesef kentlerle ilgili karar süreçlerinde söz sahibi olamamalarıdır.

Diğer konu ise kentlerde yaşayan halkın bilinç düzeyleridir. Kentlerin yaşam kalitesinin yükseltilmesinde bir diğer ifadeyle yaşanabilir kentlerin oluşumunda ve bu kentlerin yönetiminde bireylere önemli görevler düşmektedir. Demokrasilerin olmazsa olmazlarından biri konumundaki sivil toplum kuruluşlarının güçlü ve etkin bir yapıya kavuşmaları gerekmektedir..

Ortamların insanlık için sürdürülebilir kalkınma modelleriyle yaşanabilir hale getirilmesidir. Şimdi 8 tane konuğumuz soru sormak ve katkıda bulunmak için buraya isimlerini yazdırmışlar. Ben öncelikle hem meslektaşım, hem üstadım Barolar Birliği Çevre Komisyonu üyesi Av. Ömer Aykul'u davet ediyorum.

Av. Ömer AYKUL

(TBB Çevre Komisyonu Üyesi)

Yaklaşık 15 yıldır çevre ve kent konularında muhtelif davalarla boğuşuyorum, ama hiç bu son 2 yıl kadar bir hukukçu olarak zorlandığımız dönem olmamıştı. Yaklaşık 5 ay gibi bir süre içerisinde arka arkaya âdeta bir sürekli ateş eden silah gibi 34 adet Kanun Hükmünde Kararnameyle karşılaştık. Mütahiş bir şey bu, aslında bizim Anayasal hukukumuzda Kanun Hükmünde Kararname yok, 1961 Anayasası'nda yok, 1971'le birlikte girer ki, o zamanki girişi çok dardır, ama 1982 Anayasası'yla yaşadığımız ve şu andaki konumda 1982 Anayasası'na rağmen bugüne kadar hiç kullanılmayan bu üslup karşımıza gelmiştir. Bunların hepsi ayrı ayrı tartışılabilir, ama ben özellikle 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iki büyük tehlikesini özellikle sizlerle paylaşmak istiyorum. Zaten kısmen de değinildi, bunlardan bir tanesi doğal SİT'in tanımını değiştirmiştir değerli dinleyenler. Doğal SİT sadece jeolojik devirlere bağlanmıştır. Bu ne demek biliyor musunuz? İstanbul Boğazı artık doğal SİT değil, çünkü yaklaşık boğazımız 7000-8000 yıl önce oluşmuştur, jeolojik devir değil bu. Dünyanın korunan alanlar ortalaması yüzde 12, Türkiye'nin yüzde 4, belki bunun yarısından fazlası da yitirilebilir. Bu çok büyük bir tehdit, siz düşünen insanlara bunu belki biliyorsunuz, belki gözünüzden kaçmış olabilir, özellikle belirtmek istedim.

İkinci konu ormanlar Türkiye'nin Türk hukuk sisteminde aslında en iyi korunmak için

gayret gösterilen, anayasada özel ve çok sert maddesi olan bir doğal varlığımız olmasına rağmen ki, özellikle burada bir parantez açmak istiyorum ormanlar en büyük kara ekosistemi olup, denizlerde mercanlar, karalarda da ormanlar en büyük karbon yutaklarıdır. Dünyamız bir karbon dengesidir. Oluşumunda karbon faciasından geldiğimiz dönemde veya hut yaşamın olduğu dönemde de bir karbon cennetine dönüşmüştür. Bunu cehennem yapmak için çok ciddi olarak hep birlikte uğraşmaktayız. Bu nedenle ormanlarımız çok önemli, fakat bu Kanun Hükmünde Kararnamelerle demin değerli arkadaşımız anlattılar, bu projeler ve planlamalar adı altında gerek kentsel dönüşüm, gerekse bu korkunç afet riski altında alanlar adı altındaki tasarıyla hiçbir sınır gözetmeksizin, hatta afet riski alanlarda bir de hiç afet riski altında olmadığı halde bütünlük adı altında mülkiyet hukukunu filan sifıra indiren bir anlayışla her yeri, her şeyi planlayıp, projelendirip, derhal inşaata dönüştürüveren bir yapının da içinde saklı ve gizli olduğunu görüyoruz. Zaten TOKİ'yle ilgili olarak arkadaşımız çok açık bilgileri de bize verdi.

Peki, ne olacak, yani bunun sonu ne olabilir? Arkadan yine Mecliste bekleyen korkunç bir 2A, 2B Yasası var. Hep 2B'yi biliyorduk, çok konuştuk, burada da konuştuk, ben de çıktım burada panelist oldum. Şimdi 2A var. 2A'nın ne olduğunu merak edip bakmışsınızdır, ama bir kere söyleyivereyim. Orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen, ama tarım alanı olarak kullanılmasında yarar görülen alanlardır. Desin, ne var diyemeyiz, çünkü burada sınır yok. 2B'de hiç olmazsa 31 Aralık

1981 tarihi var, bunda sınır yok. Yani bu yasa geçtiği zaman artık ormanlara elveda demenin zamanı geliyor. Çünkü istenilen yer istenildiği şekilde orman dışına gerek kentsel dönüşüm, gerekse başka bir şey afet çok güzel anlaşıldı, anlatıldı, bu şekilde dönüşecek. Tabii bu bizim için bir umutsuzluk mudur? Hayır, Türkiye’de yasalar çıkar, ama çok kolay kolay da uygulanmaz. Türkiye enteresan bir ülkedir, onun için biz de çıkan yasaların doğru uygulanmaması halinde gerekli hukuksal mücadeleyi yapmak durumundayız. Sevinerek görüyorum, pek çok talep var, ülkemizin pek çok yerinde özellikle genç avukat arkadaşlarımızın ekohukuk davalarına büyük ilgi duyduğunu gördüm ve ben Mayıs başında Bodrum ve Fethiye’de bu talep üzerine gidip oradaki genç meslektaşlarımı bilgilendirdim. Bunu da bir umut olarak, bir dayanak noktası olarak sizlerle paylaşmayı fevkalade önemsiyorum.

Şimdi tabii hukukun sıkıntısını son 2 yılda bir başka şekilde davalarda da hissetmeye başladık. Son birkaç davamda enteresan bir şekilde mahkemeler yerindelik denetimine düşebilir idare mahkemeleri, bu nedenle biz burada karar vermekte zorlanıyoruz gibi birtakım ifadeler var. Yani bir avukat arkadaşımız müracaatta bulunuyor. Diyor ki, şu şu şekilde olsun. Örneğin, burası üçüncü derecede doğal SİT, burayı bire çıkartalım. İdare sessiz kalıyor. Ne yapacak meslektaşım? Süresi içerisinde sessiz kalmak ret olduğu için bunun iptali davasını açabilir.

Şimdi yeni bir moda var idare mahkemeleğinde, ret işleminin iptaline diyor. Ne keşif, ne

bilirkişi incelemesi, ne konunun esasına girme, ret işleminin iptali. Evet, biz hukukçular bunun da mücadelesini yapmak, bunu da bir şekilde aşmak durumundayız ve bunun da gerekçesini yerindelik denetimine bağlamışlar ve yerindelik denetimi İdari Yargılama Usul Kanununda 1982'den beri var. Ne oldu da yerindelik denetimini 2010 yılında Anayasa referandumunda anayasaya girince mi anladık, o zaman mı aklına geldi mahkemelerin? Bu konuyu da dikkatlerinize çekip sözü fazla uzatmadan bu konuyla çok yakından ilgili özellikle psikolog arkadaşımızın kent ve ruh sağlığı konusuyla ilgili çok yakından ilgilendiren baronun merkezi itibariyle bizi de çok yakından ilgilendiren şu meşhur Taksim olayından da biraz bahsetmek istiyorum. Şimdi birden Taksim'e birileri topçu kışlası yapmak istedi. 1807 yılında oraya bir topçu kışlası yapılmış, çok istiyorsanız gidin Rami Topçu Kışlasını onarın, yıkılıyor. Rami Topçu Kışlasını onarın, Rami Topçu Kışlası İstanbul'daki topçu kışlalarının üçüncü büyüğüdür, onarın. Birincisi Selimiye, ikincisi Davutpaşa, üçüncüsü Rami'dir.

Peki, ne olacakmış? Şimdi yeni öğrendik tabii, bir plan tadilatı yaptılar. Plancılar bu konuya çok gülmüşlerdir mutlaka, bir plan tadilatı bir 5000'lik plan, bir kroki 6 madde, 1000'lik plan tadilatı, 5000'lik plan tadilatının fotokopiyle büyütülmüşü, o da 1000'lik plan tadilatı. Yapmayın Allah aşkına, 1000'lik plan imardır, öbürü nazımdır. Nazımın içerisinde çevre düzeni planının gelen çevresel endişeler peyzaj adı altında ister mimari, ister peyzaj hukuku altında nazıma yansır. Yani nazım ve imar planları plan hiyerarşisi gereği birbirine

uyumak, ama farklı kapsamlarda olmak zorundadır. Öğreniyoruz ki, gayet gizli saklı 3 numaralı kurul 2011 yılında bir karar almış ve buradaki Taksim Kışlasını tescil etmiş. Affedersiniz, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu artı tespit ve tescille ilgili yönetmeliğin neresinde yazıyor olmayan bir kültür veya tarih varlığının tescili? Rekonstrüksiyon yapacaklarmış, rekonstrüksiyon yaptığınız eser tarihi eser değildir, tescil edemezsiniz. Böyle bir hukuk yok, o yepyeni bir yapıdır. Herhangi bir AVM veya bir apartman veya bir gökdelen gibi bir şeydir o. Peki, 1999 yılında gayet güzel bir karar var, bakıyoruz, diyor ki, Maksem'in, yani su dağıtım binası malum, şimdi müze haline getirdiler, gayet de güzel oldu. Kentin önemli yeşil alanlarından biri olan Taksim gezisini ve bunların oluşturduğu aksta bulunan Atatürk Kültür Merkezinin birbirinden ayrılmaz ve Taksim Cumhuriyet alanıyla bir bütün olduğu yönüyle anılan bu anıtların tümünün korunması gerektiğine. Bu 1999 yılı kararı, bu karar varken siz nasıl olur da orada bir tescil kararı verirsiniz? Plana bakıyorsunuz, plan notunda kışladan bahsediyor, plan krokisinde kışla yok.

Ne SİT hukukuna, ne plan hukukuna, ne Türkiye'nin Anayasa 1990 son gereği uymak zorunda olduğu uluslararası sözleşmelere, özellikle Avrupa peyzaj sözleşmesi ve Avrupa kentsel şartıyla hiç alakası yok, meydanları ve parkları yok ediyorsunuz. Meydanlar hemşeri kültürünün oluşma yeridir. Meydanlar insanların özgürleştikleri, sevinçlerini, tepkilerini, dayanışmalarını hissettikleri yerlerdir. Vildan Hanımın söylediği gibi kent psikolojisini, insan

psikolojisini olumlu olarak etkileyen yerlerdir. Bu konunun da inanıyorum ki, değerli başkalarının ayrı bir panel konusu olarak yapmasını ve bunu incelemesi gerekiyor. Çünkü buna yansız, tarafsız kalamayız, çok ciddi bir konudur, çok ciddi bir hukuk peyzaj, mimari, plan katliamıdır. Bu fırsatı verdiğiniz için çok çok teşekkür ediyorum, konuşmacı arkadaşlarıma ayrıca çok teşekkür ediyorum, çok bilgilendiğimi de ifade etmek istiyorum, hepimize saygılar.

SALONDAN- Ben hemen gitmeden bir şey sormak, bir parantez de açmak istiyorum bu konuda, birincisi az önce o söylediğiniz 2A alanlarıyla ilgili benim de eklemek istediğim bir şey var. Çok tehlikeli, hani diyebilirsiniz ki iyi, gene tarım alanı oluyormuş, fena değil, hani yapılaşmaya açılmasındansa, ama bizim bir Toprak Koruma Kanunumuz var.

Av. Ömer AYKUL- Evet bakın, bir bütünlük çok önemli. Taksim meydanı ile ilgili 1999 yılındaki 1 numaralı kurulun kararı çok önemli.

SALONDAN- ...

Av. Ömer AYKUL- Burada ilk defa görüyoruz, yani ben tabii özel bir konum değil, ama konu önüme geldiğinde inceleyeceğiz, ama buradaki Taksim meydanını bakınız, 20. Yüzyıl anıtı AKM, 20. Yüzyıl eseri. Aslında 19. Yüzyıl eserleri tescillidir, ama 20. Yüzyıldan da özel eser olduğu için AKM'yi tescil etmiş. Maksim binası tabii, ama Taksim meydanıyla birlikte, Gezi Parkı birlikte evet, korunmalıdır demiş.

SALONDAN- ...Meydanlar tecil edilemez mi?

Av. Ömer AYKUL- Şimdi tabii çok ilginç bir soru, hakikaten birlikte şey olabilir. Çünkü eğer meydanın meydan olarak biz tarihsel

veya kültürel bir özelliği varsa tescil edilmemesi için mevcut hukukumuzda göre konuşuyorum. 2863 ve Tespit Tescil Yönetmeliğine göre tescil edilmemesi için bir engel yok, ama biz meydanlarımızı sürekli yok etme, hatta bizim adliyemiz dahil, Çağlayan Adliyemiz dahil bir meydanı yok ettiği için böyle bir elimizde örnek yok veya var da ben bilmiyorum olabilirim. Yalnız bu Taksim'in bu şekliyle tescili, tespiti bizim için önemli. Çok teşekkür ediyorum tekrar.

- TARTIŞMALAR -

Av. Suna ÇETİN- Şimdi hocam Ruh Sağlığı Yasası'nın çıkarılması yönünde çalışmalarımız oldu, ama hani biz başaramadık, avukatlardan ya da barodan destek istiyoruz şeklinde bir talebi oldu. Benim öncelikle bir görüş olarak tabii, bu benim görüşüm olduğunu belirterek söylemek istiyorum, Ruh Sağlığı Yasası'nın öncelikli olarak olmazsa olmaz bir koşul olmadığı düşüncesindeyim. Zira evet, tabii ki ruh sağlığı olmadan sağlık olmaz, yani tam bir bütünlük arz ettiği görüşüne katılıyorum, ancak ruh sağlığının bozulmasının sebepleri arasında tabii konumuzla da bağlantılı olarak kent olgusu üzerinde durulduğunda sizler belirttiniz, kente göç olgusu çok önemli bir olgudur. Yani bu da bir sosyal boyutu vardır ve sosyolojik olarak da değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyim ve göçün -bu başka ülkelerde de öyle olduğu düşüncesindeyim- önlenmediği sürece tabii ki bunun başka alt dayanakları da var ve insanların o kente uyumu, ekonomik düzeyi, sağlık, eğitim, birtakım haklara erişimi engellendiği sürece ki, bunun da sosyal devlet ilişkisiyle oluşturulacağı düşüncesindeyim. Yani bu ilkenin tamamen yok edilmesi kapsamında bu tür sorunlar önlenemeyeceği için de ruhsal sorunlar zaten beraberinde gelecektir. Dolayısıyla da bir Ruh Sağlığı Yasası'nın çıkartılmasının nasıl bir önemi olacak? Bunun içinin biraz doldurulmasını sizden rica edeceğim, çünkü bence öncelikle diğer sorunların halledilmesi ölçüsünde ruh sağlığı sorunlarının da azalacağı inancındayım ve birazcık da bu ruh sağlığı

psikolojik durumu biraz hani kapitalizmin öne çıkardığı bir olgu olarak da düşünüyorum.

Vicdan YÜCEL- Ülkemizde henüz bir Ruh Sağlığı Yasası yok, bu konuda sizden yardım istiyorum aslında espri içerikli bir söylemdi. Çünkü gelişmiş olan birçok ülkede çok uzun yıllardan beri Ruh Sağlığı Yasası var, zaten Ruh Sağlığı Yasası dediğiniz zaman yasalar genellikle hizalayıcı, engelleyici, susturucu, durdurucu şeylerdir. Bu anlamda bir yasa arzumuz tabii ki yok, ama koruyucu ruh sağlığının ön plana çıkabilmesi için yasayla çerçevenmiş bir çabanın olması gerekli. 1990'lı yıllarda ben İstanbul Tıp Fakültesi'nde öğretim üyesiiken ulusal ruh sağlığı geliştirme programı diye bir program başlamıştı ve bu bir daire şeklinde oluşturulmuştu Sağlık Bakanlığında bizim ülkemiz açısından, biz de temsilciler olarak oraya gidip çaba sarf ediyorduk. Sonra bir gün iki satır bir yazıyla Yaşar Beyin evinin tahliye yazısı gibi görülen lüzum üzerine bu çalışma durdurulmuştur diye bir yazı aldık. Şimdi birçok alanda biliyorsunuz mehter adımlarıyla yürüyoruz. İnsanların köyde yaşasınlar, kentte yaşasınlar, kasabada yaşasınlar yaşları ve yaşam tarzları ne olursa olsun zaten hayatları boyunca en az bir kere ruhsal sorunlarla karşılaşma riskleri vardır, bu bir gerçektir, ama tabii göçe de baktığınız zaman göçün hangi göç olduğu olgusuna bakmak lazım. İç göç, dış göç, zorunlu göç, gönüllü göç, bunların epey bir farkındalığı var. Tabii ki kentleşmenin, kentlilik bilincinin, kent kültürü çerçevesinde yaşamanın birtakım gerekleri var. Siz insanları köylerinden, kentlerinden olduğu gibi koparıp gelmelerine izin verdiğiniz denetimsizce ya da

bir şekilde zorladığınız ya da azmettirdiğiniz -sadece zorlamak değil, bazen de azmettiriyorsunuz- zaman tabii ki uyum sorunları olacaktır, tabii ki kırsal çevrelerde aile ve yaşamsal, sosyal ortam desteğiyle halledilebilir ruhsal sorunlar artık kentte modernizasyonun vahşi kapitalizmin ve kalabalıklar içinde yalnızlaşmanın bir sorunu olarak karşımıza çıkacaktır. Yoksa onun dışında tabii ki her zaman vardır, yasa olsa da olmasa da psikiyatristler, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve psikiyatri hemşireleri ellerinden gelenleri yapmaktadırlar, ama hakkaniyetli bir yasalaşma olursa hizmet sunumu ve vatandaşın hukuk bilinci açısından daha doğru bir yerde oluruz diye düşünüyorum. Yoksa bu süreç çok eskilerde başlamıştır. Yani bakınız, Türkiye haritasını gözünüzün önüne getirin, Samsun'la Hatay arasında dikey bir çizgi oluşturun ve bunun sağ tarafına bakın, doğusuna bakın, burada ne kadar okul var? Üniversiteye hazırlık ders-hanelerinin kaçta kaçını burada buluyor gibi verilere baktığınız zaman üniversitelerin yüzde 94'ü özel eğitim kurumlarının yüzde 96'sı Batıda, oradaki insanlar artık yaylaya çıkamıyorlar, hayvancılık yapamıyorlar, kendi iç üretimlerini yapamıyorlar. Elde ettikleri ürünleri satarak artı değer sağlayıp hayatlarını devam ettiremiyorlar ve dolayısıyla aç kalan insanla sinema seyredemezsiniz. Bu insanlar köylelerinde de açlar, taşı toprağı altın diye geldikleri kentte de yoksullar, çaresizler, bir de üstüne üstlük yabancılar. Dolayısıyla hani bazı şeyler üst üste gelince tadından yenilmeyecek kadar tatlı bir şey olur kaymaklı ekmek kadayıfı kadar, ama bizim büyük kentlerimize göçle gelen

insanların kentlilik bilinci, kentlilik kültürü, kentsel değerler açısından bilinç ve davranış paylaşımı yapılmayan yalnızlaştırılan, zavallılaştırılan insanların maalesef o üst üste gelen şeyler açısından da keskin bir zehir kadar acı içinde olduklarını düşünüyorum. Çok teşekkür ediyorum katkınız için.

Ömer KIRIŞ- Şimdi biz kentsel dönüşüm adına Güngören'e bağlı bir mahallemizde faaliyet göstermekteyiz. Bir toplantıda kentsel dönüşüm uygulayacak olan bir belediye başkanının da bulunduğu, emniyet müdürü, kaymakamın da bulunduğu bir toplantıda toplantının adı da Güngören'de huzur, biz davet edilmiştik dernek olarak, orada bir kokteyl esnasında panel olmuş, bitmiş, insanlar konuşmuş, kaymakam ve emniyet müdürünün yanında belediye başkanının beni çağırıp, orada söz aldıktan sonra tabii, kentsel dönüşüm Güngören'de en ileri noktada olduğu için sorduğum soru için, şunu sormuştum: Tozkoparan'da uygulayacağınız kentsel dönüşümde ne olacağı hiçbir kimsenin haberi yok. Burada insanlar kaygılı yaşamakta, bu anlamda konunun toplantının konusu huzur olduğu için bunu soruyorum dedim toplantıda. Siz yarın herhangi bir vuku bulduğu zaman kentsel dönüşüm, insanların evleri, 40 yıllık evleri elinden alınma noktasında bu Tozkoparan değil, Güngören huzuru için sorun olmayacak mı şeklindeki soruma içermiş, kokteylde yanına çağırıldı, kaymakamın, emniyet müdürünün yanında: *"Siz farkında mısınız devletin kurumlarını tehdit ediyorsunuz"* dedi.

Şimdi böyle bir psikolojide kentsel dönüşüm ki, benim mahallem 25 000 kişi ve çoğu emekli insanların, çalışmayan, daha önce çalışan, şimdi işsiz kalan kesimlerin oluşturduğu bir mahallede bir yerel yönetimde bulunan en büyük amirin böyle bir psikolojiyle kentsel dönüşümde kaygılandırıcı bir yönü yok mudur? Birinci sorum size, ikinci sorumu da alın, bir daha mikrofonu almak istemiyorum. Yaşar Bey'e sormak istiyorum. Ben konuşmasının orta bölümünde geldim. Şimdi aslında ülkenizin siyasi tarihine baktığımızda 4 tane siyasi partinin kurulur kurulmaz 1947 seçimleri hariç açık oy gizli sayımdı o, iktidara geldiklerine bakıyorum, görüyoruz. Bunların birincisi Demokrat Parti 1950, ikincisi 1965 Adalet Partisi, üçüncüsü 1983 Anavatan, dördüncüsü 2002 AKP. Şimdi bu süreç içerisinde ülkenin geçirmiş olduğu siyasi kalkınma biçimine de baktığımız zaman ülke belli bir şekilde borçlara boğulmuş. 1995'lerde dünya finans örgütlerinin Türkiye'ye dikte ettirdikleri iki tane şehir metropol hale getireceksiniz ana fikrini sanıyorum Yaşar Bey de biliyordur, duymuştur. En azından Ekünemopolis'te bu Mücella Yapıcı tarafından söylenmekte. Bunun aslında bir transfer kaynağı, fakirden alıp zengine verme, bu kentsel dönüşümün içeriğindeki, özündeki yaklaşımın bu olup olmadığı konusundaki düşüncelerini almak istiyorum.

Son sorum Pelin Hanıma, teşekkür ediyorum, gerçekten aydınlatıcı bilgiler verdiniz. Üniversitelerde hâlâ devam ediyorsunuz zannediyorum İstanbul Üniversitesinde, üniversitelerin bazıları neye hikmetse kentsel dönüşüm merak sardılar. Yıldız Teknik Üniversitesi

Senatosu karar çıkartıyor, İstanbul Teknik Üniversitesi Uzay Bilimleri bilmem nesi kentsel dönüşüm bilmem sempozyumunda sanki uzaydan kentsel dönüşüm uygulayacak mı, bu konular hakkında düşüncelerinizi almak istiyorum.

Dr. Vicdan YÜCEL- Şimdi söylediğiniz şey objektif, bilimsel, hakkaniyetli bir bakışla baktığınız zaman hükümet adına yerel yönetimin amiri olan bir insan için yadırgatıcıdır. Yani bir kaymakamdı değil mi sizin söylediğinizden, belediye başkanı bu konuda alınganlık ediyor. Halbuki biliyorsunuz belediye başkanları seçildikten sonra mazbata törenleri sırasında parti rozetlerini başka birine devrederler gelenek olarak. Bu şu demektir: Ben artık herkesin başkanıyım, ama böyle olmuyor. Çünkü biz doğru olan bir şeye doğru bakmak yerine görüşlerimizi kamplara ayırıp, benim tarafımdakiler ve senin tarafındakiler olarak bakıyoruz. Bir sürü konuda toplumsal dönüşümden, yenileşmeden, kurumsal desteklemelerden bahsediyoruz, ama maalesef bazı şeyleri zorlamadan doğal akış içerisinde özel mücadeleler yapmadan bunların da yolunda gitmediğini görüyoruz. Alev Hanım beni tanıtırken bahsetti, ben İstanbul Üniversitesi'nden ayrıldıktan sonra bir süre Kadıköy Belediyesi'nin birtakım projelerinde aktif çalıştım. Bunlardan da onur duyduğum bir tanesi Kadın Konukevinin oluşumu ve oraya uzun bir süre gönüllü uzman olarak destek vermemdir. Türkiye'nin dört bir tarafından oraya şiddet mağduru olan, töre mağduru olan vesaire her kesimden kadınlar gelmekteydi.

Bir akşam evime telefon edildi, orada konaklayan hanımlardan bir tanesinin kötü olduğunu, davranışlarının değiştiğini, pencereleri açıp, avazı çıktığı kadar bağırıldığını, kendini tutamadan şarkı söylediğini, vesaire böyle bizim çok iyi tanıdığımız bir psikiyatrik tablo tarif ediliyordu. Ben kalktım oraya gittim, geceyi bir şekilde geçirdik. Fakat kadının geçmişini de incelediğim zaman bunu tekrarlayan bir psikiyatrik sorun olduğu netleşti ve yatırılması lazım, hastaneye gitmesi lazım. Bizim de bir ruh ve akıl hastalıkları hastanesiyle centilmenlik anlaşmamız var, hastayı oraya göndereceğiz, ama kaymakamlıkla da bir iç protokolümüz var. Belediye ve kaymakamlık işbirliğimiz var. Kadıköy Kaymakamı'ndan bu kadının tedavi masraflarının kaymakamlık ödeneklerinden karşılanacağına dair bir imza vermesi gerekiyor. Kaymakam Beyin makamına gittik ben ve Kadıköy Belediyesi başkan yardımcımız birlikte, kaymakam beye ben uzman olarak başkanım da belediye adına sorunu dile getirdik. Aldığımız yanıt neydi biliyor musunuz? Sizin söylediğinize karşılık gelecek bir şey olduğu için paylaşmak istiyorum. Ne güzel işte, zaten siz onlara orada biraz burada oyalansınlar da moral toplansınlar diye tutmuyor musunuz? O söylesin, ötekiler oynasın, birkaç günlerini eğlenceli geçirsinler. Tekrar izah etmeye çalıştık, gene aynı şey. Ben dedim ki: *“Sayın Kaymakamım, izin verirsiniz size bir şey soracağım”* *“Buyurun”* dedi. *“Bakın, burada oturduk güzel, sohbet ediyoruz, biraz sonra sizin karnunuza şiddetli bir ağrı girse ve anlasak ki apandisitiniz patlamış, nereye gidersiniz? Evinize mi gidersiniz, hastaneye mi gidersiniz”*

dedim. “*Hastaneye giderim tabii ki*” dedi ve ben bir mülki amirinin masasına yumruk atarak “*görmüyor musunuz Sayın Kaymakam, bu kadının da ruhu patlamış*” dedim. Bu kadının akıl hastanesine gitmesi lazım, ayağının altında sekreterini çağırdığı bir zil vardı, bastı “*Getir kızım şu kâğıtları, imzalayayım*” dedi.

Şimdi bakınız, uzman olarak yıllarınızı verdiğiniz bir işte tam yetkilendirilmişsiniz, yanınızda belediye başkan yardımcınız var, bir şeyi izah etmeye gidiyorsunuz, acil bir sorun bu, ama bir ambülânsın hasta olan bir kadını alıp akıl hastanesine götürmesi için eğer benim gibi biriyseniz atarsınız yumruğu, verirsiniz örneği, götürürsünüz. Peki, benim kadar bu kadar gözü kara olmayan, biraz dili bozuk olmayan, haddini bilmeyen bir uzman ne yapacak? Peki efendim deyip, kaymakamın huzurundan geri mi dönecek? Şimdi böyle sorunlarımız da var bizim, doğrudur. Onun için bir konuyla ilgili karanlık varsa sayın üstadın da az önce belirttikleri gibi aydınlanmaya çok geniş bir çerçeveden başlamak lazım. Birçok bu türlü sunumlarda duyarlılık sahibi, bilinç sahibi, deneyim sahibi dostlarla buluşuyoruz, biz söylüyoruz, biz dinliyoruz. Kitlelere nasıl ulaşacağız, doğru bildiklerimizi bilimsel gerçekleri, sosyal gerçekleri suyun başını tutmuş olan yönetme ve yürütme organlarına nasıl anlatacağız? Maalessif bitmeyen sürekli kanayan bir yara olarak bunlar duruyor. Böyle bir misyonumuz da var, ama çok zor.

Yaşar ADANALI- Kentsel dönüşüm fakirden alıp zengine bir refah, bir zenginlik transferi değil mi diye zaten pek de yoruma imkân

bırakmayacak şekilde koydunuz. Şu ana kadar ki uygulamalara baktığımızda çok somut olarak kentsel dönüşüm uygulamaları nerede ne şekilde yapılmış ve kentsel dönüşümün sonucunda geliştirilen bu yerleşimlerde kimler yaşıyor ve yaşayacak diye baktığımızda zaten burada bir tersine Robin Hood'luk olduğu görülüyor. Şimdi Sulukule'de Sulukuleliler yaşamayacak. Sulukule'nin başında belediye başkanı dünyanın en sosyal projesini yapıyoruz demişti, demeçleri var. Proje bittikten sonra Sulukule villaları diye bu sefer hani haber yapılıncı tabii ki insanlar, gazeteciler sordu. Peki, bu Sulukuleliler hani zaten gitmişlerdi, ama bu villalarda nasıl yaşayacaklar, ne kadarı kaldı, kaç kişi burada hak sahibi olacak denildiğinde de vallahi elimizde araştırmalar yok, bilimsel araştırma yok diye böyle bir bilimin hani o ulaşılmaz zırhının içine girmişti. Hani şeye bakın, Ağaoğlu'nun başta, hatta bunları arayan çok rahat bulabiliyor. Yani ilk başta siz gelmeden o başta sunumun Ali Ağaoğlu'nun yaşanabilirlik konutu için herkes iyi yaşamayı hak ediyor dediği Ayazma'da yükseldi o My World Europe, yani benim dünyam Avrupa Konutları çok hızlı bir şekilde hem de ve o bir kamu özel ortaklığıyla yükseldi. Hani burada zaten neoliberal ekonomik sisteme de baktığımızda bırakın yapsınlar, hani kapitalizmin bırakın yapsın, piyasa yapsın aslında o şekilde uygulanmıyor. Yani eldeki devlet ve kamu erkini yatırım ve sermaye süreçlerini kolaylaştıracak şekilde aslında çok devletçi bir şekilde uyguluyor. Yani bu dünyanın her yerinden neoliberal politikalar bu şekilde gerçekleşiyor, kentsel dönüşüm de bunun birebir örneği. Ne

yapıyor? Devlet alanı açıyor yerel ve merkezi hükümet ortaklığıyla, ondan sonra yatırımcı da geliyor ortak bir şekilde Ayazma'da My World Europe'ü gecekondularının üzerine kuruyor ve oradaki değer artışı yanılıyor olabilirim, Ayazma My World Europe'un toplam proje gelir beklentisi 1,2 milyar lira gibi bir fiyat, işte projenin bütün masrafları 400 milyon lira, aradaki rant ve kârı görün, 800 liralık inanılmaz bir transfer yaşanmış oluyor. O Dünya Bankası'nın iki metropol yaratacaksınız, evet o ben de Ekünemopolis Belgeseline yardımcı olan insanlardan biriydim, sonuçta Dünya Bankasının neoliberal ekonomik politikaların ne olduğu belli, hani bunlar öyle kompüterli şekilde aramaya da gerek yok, bu ekonomik sistem içinde bir kalkınma modeli belirlediyseniz 1980 sonrası özellikle alınan değişen sisteme baktığımızda kentleri rekabet ettirmek zorundasınız. Hani bir şekilde bu sermaye önündeki sınırları kaldırılıyorsunuz, bütün mekan, şehir ve coğrafyalara eşit davranmıyorsunuz, yani eğer başarırsan, eğer yatırımı çekersen büyürsün, gelişirsin, bu refah dağıldığı kadar dağılır, dağılmazsa da başının çaresine bakarsın. Hani eşitsiz coğrafi gelişme denilen olgu da bu, dolayısıyla hani Türkiye'de İstanbul'un sıyrılıp çıkması Vicdan Hanımın da bahsettiği çekme ve itme farklı sebeplerden dolayı gayet normal, olacak budur. Mesele zaten ülkenin geri kalanını nasıl refaha götüreceksiniz politikalarla, planlamalarla, vesaireyle? İstanbul içinde bile bir tarafta sunumda gösterdiğim Büyükçekmece'de vurgu kulesi yapalım, uzaydan görünsün diyorsunuz, öbür tarafta da bir AVM alışverişi inşaatında düz-

gün barınaklar sağlıklı koşullar sağlanmadığı için yanarak ölen işçiler var ve hani o işçiler de büyük ihtimalle Van depremi ve diğer doğudan emek için gelen insanlar. Hani ülke içindeki şehirlerarası adaletsizliğe bile gitmeye gerek yok, sadece İstanbul içinde yaratılan bu eşitsiz gelişmeye bile bakmamız kalkınma modelinin kendisini sorgulamak için yeterli.

Pelin Pınar ÖZDEN- Bana da ufak bir soru vardı. Şimdi Ömer Bey, ben tabii İTÜ'nün içinden değilim, ama Yıldız'ın biraz içinden sayılırım, çünkü oraya derse gidiyorum, dışarıdan derse gidiyorum kendi bölümüme, şehircilik bölümüne, dolayısıyla oradaki konudan biraz haberdarım. Tabii kendi fikrimi söyleyeceğim. Ben hiçbir üniversite senatosunun bir yönetim anlayışını alkışlamak gibi bir görev tanımlı olduğunu düşünmüyorum. Yani hukukçularımız burada, belki bunu daha iyi ortaya koyarlar. Yasasını okumuş değilim ama bu işin ya da yönetmeliğini, böyle bir görev tanımları olduğunu hiç düşünmüyorum. Üstelik de o karar alınırken en azından Yıldız Teknik Üniversitesindeki süreci bildiğim için söyleyeyim, hiçbir şekilde şehircilik bölümüyle paylaşılmadan alınmış bir karardır bu, şehircilik bölümünü keşke sırma hoca burada olsaydı o daha içinde, şehircilik bölümünün hiç bilgisi olmadan, onlara danışılmadan alınmış bir karardı. Nitekim bunun üzerine bölüm olarak bir karşı açıklama yapıldı, duyuruldu. Son derece yanlış olduğunu kişisel fikrim olarak söyleyebilirim.

Prof. Dr. Ayfer KAYNAR- Ben dikkatinizi Ataköy'e çekmek için söz aldım. Ataköy modern mimarinin tescilli örneği olarak uluslararası bilimsel platformda kabul edilmiş bir mahalle, bunu böyle söylüyorlar şehir plancıları ve mimarlar, özellikle birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü kısımlar ayrı bir site havasında değil, şehirle bütünleşmişler ve arada duvarlar olmayan yeşil alanları içeren bir mahalledir. Cumhuriyetin de sayılı planlı yerleşim örneklerinden birisidir. Biz kentsel dönüşümü kendi penceremizden 2007'den itibaren hissetmeye başladık. Kendi evlerimizin etrafındaki yeşil alanlar, 50 yıldır yeşil alan olan alanlar bize TOKİ tarafından satıldı. Biz de tabii o zaman bilmiyorduk, bu satılmaz diyememişiz. Dava açsaydık belki iptal olacakmış, ama süreleri kaçırmışız ve satıldı, biz para verdik, yeşil alanları aldık, yeşil alan olarak terk ettik yerel belediyeye. Bir tanesini alamadık, o alınmayan alan için evlerin tam ortasında evlere 5 metre yaklaşan bir imar planı sadece orada 70 metre yüksekliğinde bir inşaata izin vermek üzere bir imar planı, 1/1000'lik bir imar planı yapılmıştı. 2007'de dava açıldı, bu dava kazanıldı, Danıştay'da açıldı. Bir de yetmiyormuş gibi o yerleşim alanı turizm alanı ilan edilmiş haberimiz yokken, dolayısıyla davayı Danıştay da açtık, Danıştay yürütmeyi durdurma kararı aldı, ama birden bire ne hikmetse bilinmez tam kendi verdiği kararın aksine bir karar verdi. Biz dava dairelerine gittik ve en sonunda dava daireleri bu kararı lehimize bozdu. Biz buna sevinirken buna paralel olarak Ataköy sahilindeki büyük ormanlık alan kıyı şeridi TOKİ tarafından o zaman buraları bana geçti

Emlak Bankasından, bana zimmet çıkar, buraları da mezbelelik denilerek orijinal plandaki 6 metre yüksekliğindeki moteller yıkıldı ve orası 3 parsel bölünerek satışa çıkartıldı. Biz halk olarak orada bir tepki vermeye çalıştık, bir araya geldik, sesimizi duyurmaya çalıştık ve satışları bir miktar geciktirdik, engelledik, ama en sonunda kamu ortaklığıyla TOKİ'nin desteğiyle bir kâr paylaşımı şeklinde satış oldu ve bu şekilde kamunun elinden çıkmış oldu. Biz sonradan öğreniyoruz ki, büyük şehre gittiğimiz zaman başka nedenlerle işte, sahilde biz de satışa karşıydık, orada çok yüksek binalar olacak, ama yetki karmaşası var şeklinde birtakım serzenişler vardı. Anladık ki, TOKİ, Büyükşehir ve Turizm Bakanlığı arasında birtakım görüş ayrılıkları da var ve yüksek makamlardan tamim gelmiş, denilmiş ki, kamunun şeyleri, halkın isteklerini göz önüne alın, biraz yükseklik insin orada denilmiş, emir buyrulmuş ve yükseklik biraz indi ya da 20 metre kadar inmiş, 90 metreydi. 90 metrelik 5 blok orada havamızı keseceği gibi, ormanımızı yok edeceği gibi şehrimizin de mahallesini daraduman edecekti.

Şimdi bu yükseklik inişiyle ilgili sormak istediğim şu: Büyükşehir'de bir plan askıya çıktı geçen hafta, 1/5000'lik planlar, yani sahili de içine alacak biçimde, buna biz itiraz etmek istiyoruz, dilekçeler hazırlıyoruz, ama şehir plancıları olarak ve baro olarak bu konuda bir şey var mıdır?

Av. Nurhan ÜNGÖREN- Bugün yapılan konuşmalar aslında temelde ve bütün uygulama ve projelerde insan unsurunun temel alınmaması suretiyle mevcut siyasi ya da iktisadi politikaların neticesi olarak daha evvel verilmiş

birtakım kararların uygulanması mahiyetindedir. Bütün konuşmacıların da ifade ettiği gibi çok hızlı bir değişim yaşamaktadır Türkiye, gerek sosyal, gerek iktisadi ve gerekse mevzuat açısından yaşanan bu sürat âdeta bizi kör etmektedir. Yani şunu demek istiyorum: Yapılan değişiklikler, nazım planlar, imar uygulama planları ve plan tadilatı, vesaire Kanun Hükümünde Kararnamelerin biraz önce meslektaşımız Ali Beyin de söylediği gibi bu mevzuatın takip edilmesinde dahi yaşanan çok müşkülât dolayısıyla insanların hukuk yollarını aramada karşılaştıkları problemler ve mahkemelerin çeşitli kademelerde verdikleri kararlar, bu kararlar tatbik mevkiine girmeden yapılan yeni düzenlemeler, yeni yönetmelikler sebebiyle âdeta hukukun uygulanmasından uzaklaştığımızı ve bu konuda biz hukukçuların dahi zaman zaman aciz kaldığımızı görmekteyiz. Bu tabii çok hüzün verici bir hadisedir, dolayısıyla aslında bugüne kadar gelen tabii problemler çok olmakla beraber kanaatimce bu yeni Anayasa çalışmalarında yapılacak değişiklikler, daha doğrusu ortaya konulacak Anayasa Hazırlık Komisyonunca yapılacak çalışmalar neticesinde hazırlanacak yeni Anayasadaki bu çok liberal ve insan temelli, insan eksenli uygulamaların ve demokratikleşme yolunun açılması suretiyle bu problemlerin ben ileride çözülebileceğini zannediyorum, ama dediğim gibi öyle bir zihniyet, öyle bir uygulama, öyle bir taktik uygulanıyor ki, insanlar âdeta bence moralman çaresiz kalıyorlar ve bunun mukabil çarelerini aramaya çalışıyorlar. Bu arada Sayın Vicdan Yücel'in de ifade ettiği gibi insanlar belki de bu karışıklıklar, bu tedirginlikler, bu kaoslar yü-

zünden büyük ruhi bunalımlar yaşıyorlar. Dolayısıyla biz de şehirli insanlar olarak, medeni insanlar olarak bu şeyden nasibimizi de alıyoruz diye düşünüyorum. Ben sadece genel olarak tüm bu problemleri inşallah gelecek günlerde hazırlanacak yeni Anayasa hükümleri çerçevesinde çok daha liberal ve insan temelli bir eksende çözümlerinin olabileceğini, bu konudaki kanaatimizi ifade etmek istedim. Ben aynı zamanda Derneğin de başkanlığını yapmaktayım ve üç dernek olarak hazırladığımız yeni Anayasa metin ve tekliflerini ilgili bütün mercilere, hatta bir noktaya şu anda ulaştırmış bulunmaktayız. Bütün milletvekilleri dahil olmak üzere ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı ve diğer siyasi partiler grup başkanlıkları, dolayısıyla inşallah ben bu konuda ümitliyim. Ümitlerim gelecekle ilgili, ama şu anda ben pek ümit görmüyorum, bunu söylemek istedim.

Kudret TAN- Ben başkan yardımcısı olarak birkaç şeye değinmek istiyorum. Bir kere biz de şehir plancılarıyla zaman zaman bir araya geliyoruz yönetici arkadaşlarla ve orada şunu tespit ettik. Bu çevre konusu gerçekten multidisipliner dediğimiz çok disiplinli bir alan, yani burada rol sahibi olacak arkadaşlar, karar sahibi olacak kişiler psikoloğundan, sosyoloğundan, hukukçusundan mühendise kadar, hatta ticaret yapan insanlara kadar farklı mesleklerden insanların bu planları, projeleri ortak değerlendirip, öneri oluşturmaları gerekiyor. Bu konuda mutabık kaldık arkadaşlarımızla, tabii kendilerini çok takdir ediyoruz yaptıkları çalışmalar için, zaman zaman açtıkları davalara bir federasyon olarak da müdahil-

liz Ali Sami Yen davası olmak üzere. Ben tabii çok fazla konuşmayacağım bugün, başkanımız da buradalar, şuna değinmek istiyorum, Stockholm'den bir örnek vermek istiyorum: Ben İsveç'te bulunduğum sırada hep şuna dikkat ettim: Yani örneğin, Stockholm'de biliyorsunuz çok eski kültüre dayanan yapıların bulunduğu çok güzel bir kent, adaların üzerinde konuşlanmış bir kent ve burada uydu kentler, ama böyle korkutucu uydu kentler değil, yanlış anlaşılmasın, Stockholm'ün dışında uydu kentler teşkil edilmiş, doğayla iç içe ve buralara metroyla, hızlı metroyla 40-50 km civarında uzaklıkları bu uydu kentlerin, hızlı ulaşım imkânları sağlanmış. Yani Stockholm'ün çepeçevre etrafında bu uydu kentler, doğayla bütünleşik uydu kentler teşkil edilmiş ve buranın avantajı tabii uydu kentlerin avantajı şu oluyor: Ana kentin olanaklarıyla irtibatlarını kesmeyen, her gün işine rahatlıkla gidip gelebilen insanlar düşünün, organik bağlantı devam ediyor, sosyal, kültürel etkinliklerden rahatlıkla faydalanıyorlar bu insanlar ve aynı zamanda kentin ana yapısı bozulmadan sürdürülebilir bir gelişme sağlandığını tespit ettik. Gerçekten de çok güzel, mesela Orlando Havaalanından Stockholm'e gidene kadar yaklaşık 80 km.dir orada mükemmel doğayla iç içe çok güzel planlanmış -oranın zaten şehir plancıları meşhurdur- kentler gördük. Yani spor alanları olan, yerel, sosyal donatıları, vesaire olan kentler, yani bu büyük kentleri büyük gökdenlenleri bu tuhaf yapılara boğmak yerine böyle daha ufak uydu kentlerde etrafında modüler bir yapı oluşturulabilir diye düşünüyoruz.

Son olarak da şunu belirteyim: Tabii çok geniş bir konu, onun için birden bire biz bu konunun içine düştük burada, inşallah başka panellerde de şey yaparız, biz Kent Konseyi kurulması konusunda çok büyük çalışmalar yaptık. Yani Çevre Konseyi olarak İstanbul'da Kent Konseyi'nin bir an önce kurulması için ve bu Kent Konseyi'nde şehir plancıları, mimarlar, hukukçular, biz federasyon üyeleri olsun diye Sayın Topbaş'a defalarca ricada bulduk ve hatta bunun kanunda yeri olduğunu kendilerine açıkladık. Biz şimdi burada sizden hukukçular olarak bunu rica ediyoruz, yani bu kanunu olan, Kent Konseyleri Kanunu var biliyorsunuz, bunun uygulamaya geçirilmesi konusunda bize yardımcı olmanızı özellikle rica ediyoruz.

Ceyda DÖNMEZER- Bu muhtarlarla ilgili çalışmanızdan bahsetmişsiniz, aslında onun arkasında STK'lar vardı az sayıda da olsa, o Beyoğlu koruma amaçlı imar planına daha sonra ilk önce 1000'e yakın dilekçeyle itiraz edildi, ben şahsen kapı kapı dolaşıp imza topladım, arkasından da dava açıldı biliyorsunuz gene STK'lar olarak, yani muhtarlar aslında hem de STK'larla belki dirsek temasında olmak daha iyi olabilir diye düşünüyorum. Bu bir, ikincisi bu Taksim projesiyle ilgili bir şey söyleyeceğim. Nedense kışlayla çok fazla ilgileniliyor. Daha önce dikkatimizi çektikleri gibi insan odaklı değil hiçbir yaklaşım, Ayazpaşa aşağı yukarı 10 000 kişinin, yani orada oturanlar hariç işyerleri olan ve o işyerlerini müşteri olarak kullanan insanların toplamı olarak aşağı yukarı 10 000 kişinin hayatını etkileyen bir yer, çok yoğun ulaşım ve Cihangir daha aşağıda ve

Taksim projesinden doğrudan doğruya etkilenecek olan bir şey. Ben orada kelimenin tam anlamıyla yırtıyorum, hatta kısmi iptal davası açmak için, sadece oradaki insanların hayatı yok olacak gibi bir şey ve ayrıca bazı binalar cadde üzerindeki, dalış tüneli üzerinde olanlar betonarme olmadığı için kayma tehlikesi, yani eski tip binalar var 80 yıllık, ciddi hayati tehlikelere bile neden olabilecek bir şey ve Ömer Beyin söylediği gibi bu bir fakirden alıp, zengine verme projesi tamamen rantla ilgili, kapitalin dönüşmesiyle ilgili, oradaki insanların hali vakti yerinde, ama aynı şekilde Sulukule'den hiç farkı olmayan bir şekilde kısa bir zaman sonra etkilenebilirler hem inşa sürecinde, hem daha sonrasında. Böyle bir şey varken bir kışla muhabbetidir gidiyor, yani bir kurumla ilgili ve ben Şehir Planlamacıları Odası'ndan olan biri olarak size sormak istiyorum. Hiç takip edilmiyor muydu bu belediye peki kararlar? Bir yıl önce 2011 Şubatında alınmış o kışlayla ilgili karar, yani ölüye nüfus kâğıdı vermek gibi bir şey o esasında, öyle bir şey yapılmış, ama Haziran ayında seçimlerden 4 gün önce Başbakan çalgın projem diye açıkladığında duyduk. O sırada da hemen sorulmamış, haydi daha önce sakladınız da, şimdi duyduk nedir bunun arka planı diye, hiç o zaman da tepki verilmedi. Ta biz dernekler olarak Taksim projesiyle ilgili ortaya birtakım şeyler çıkarıp en sonunda Taksim platformunu kurduktan sonra kışla da var bu işin içinde denildi, fakat dava süreçleri geçti tabii. Niye bu zamanında takip edilip de bu ne saçmalaktır, hem 1999 planına aykırıdır, tescil planı kararına aykırıdır, hem her şeye aykırıdır diye derhal tepki verilmiyor? Bu kararları zamanında takip eden bir kişi yok mu

belediyede kararlar alındığı zaman ve herkes de hukuki bir çıkarı var mı, yok mu belli olmayan kışlaya odaklanmış durumda 10 000 kişinin hayatı öbür tarafta etkilenecekken.

Arif BELGİN- Benim çocukluğumda, yani bu 40 yıl kadar önce insanlarımızda şöyle bir algı vardı: Modernlik, uygarlık apartmanda yaşamaktır, yüksek katlı apartmanlarda yaşamaktır. Çünkü o tarihlerde insanların çoğu tek katlı ya da iki katlı evlerde yaşarlardı. Bir şekilde kaloriferli olduğu için herhalde apartmanda yaşamak bir modernlik göstergesi sayılırdı. Şimdi bakıyorum, ben kendi kişisel gelişimim açısından zamanla bunun böyle olmadığını yaşayarak öğrendim. 7 sene bir gökdelende çalıştım ve orada kendimi karınca gibi hissettim. Çünkü benim hayatımın hemen hemen tamamı müstakil bir evde geçti, hâlâ da orada yaşama şansına sahibim, ancak benim önerim şu: Önerim demeyeyim, isteğim, temennim şu ki, herkes aslında müstakil evde yaşamalı, bahçesi olan, kendine özel otoparkı olan, tek katlı ya da iki katlı istediği yerde durumuna göre, tabii bu ekonomik olarak çok zor bir şey, fakat yaşanabilirlik kriterlerini Pınar Hocamız çok güzel anlattı, onların ben biraz soyut kaldığını düşünüyorum. Mesela, onların arasına bir tane şu eklenebilir mi? Biraz önce söylediğim herkesin tek ya da iki katlı bahçeli, müstakil bir yerde yaşama hakkı vardır şeklinde, bu daha somut, daha elle tutulur, gözle görülür bir kriter getiriyor önümüze, öbür türlü çünkü işte kendini geliştirebileceği yerde yaşasın, şurada yaşasın, burada yaşasın, ama daha somut şeyler belki daha iyi, zaten biraz önce söylediğim algı değişikliği gerekiyor. Yani

apartmanlarda yaşamanın iyi bir şey olduğu, çok katlı binalarda yaşamanın iyi bir şey olduğunu zanneden hâlâ milyonlarca insan var Türkiye’de, o yüzdendir ki, gelmiş geçmiş birçok hükümetler tabii ki şu andaki hükümet bunun artık zirve noktasında, sürekli yüksek katlı apartmanlar yapılsın, binalar yapılsın, insanlar burada yaşasın, işte bakın size modern yaşam, işte Ali Ağaoğlu’nun söylediği gibi bunu böyle zanneden pek çok insan olduğu sürece biz bu dar kapsamlı maalesef çok az katılımlı toplantıların dışına çıkıp, biraz önce Sayın Ömer Beyin çok iyi ifade ettiği gibi biz söylüyoruz, biz dinliyoruz, belli bir akademik çevrede ya da bir aydınlar çevresinde sınırlı kalıyor. Halka tam olarak bunlar yansıtılamıyor. Yani halka şunu anlatmak çok önemli: Eğer kendisi apartmanda yaşamayı, yüksek katlı binalarda yaşamayı bir uygarlık olarak görmeye devam ederse, hiçbir zaman fakirlikten de kurtulamayacak, yalnızlıktan da kurtulamayacak, çeşitli ruhsal rahatsızlıklardan da kurtulamayacak, bu tam tersine artacak. Şöyle bir şey hayal ediyorum: Eğer bugünkü hükümetin öngördüğü gibi 2023’te şu anda açıkladıkları bu çılgın projeler hayata geçerse, benim kafamda şöyle bir Türkiye canlanıyor: 90 milyonluk ya da belki 100 milyonluk bir Türkiye, bunun tamamı rantsal dönüşüm projelerine tabi tutulmuş, nüfusun tamamı şehirlerde yaşıyor ve bu şehirler tamamen artık merkez ticaret, turizm ve yabancılara tahsis edilmiş bir bölge, civar ise uydu kent tabir edilen yüksek katlı binalar ve yabancı isimli siteler, oralarda yaşayan milyonlarca insan, mutsuz insan, mesela 30 milyon İstanbul’da yaşıyor, 30 milyonunun

önemli bir bölümü ruhsal rahatsızlığa yakalanmış, önemli bir bölümünde hayvan hiç yok, hepsinde hemen hemen kadına şiddet, çocuğa şiddet, hayvana şiddet uygulanmakta, böyle bir şehir ben tasavvur ediyorum ve böyle bir cehennemde yaşamak istemiyorum. İşte bunu halkımıza çok iyi anlatabilmek ihtiyacındayız. Eğer bunu anlatamazsak bu dar kapsamlı toplantılar sürer, gider, sadece hukuksal anlamda şu ana kadar kısmen başarı elde edildi, bundan sonra da ancak kısmen başarı elde edilebilir, bir zaman sonra yasalar tamamen değiştirilip, tamamen rantsal dönüşüme uygun bir hale getirildiğinde ki, zaten bunun ilk adımını bu afet, kısaca afet yasa tasarısıyla gösterildi. O zaman zaten geriye yapılacak hukuksal olarak da bir şey kalmayacak, geriye halkın bilinci kalacaktır. İşte halka bu bilinci aşılamanız gerekiyor maalesef. Maalesef diyorum, çünkü şu anda ben o bilincin kırıntısını bile göremiyorum. Milyonlarca insanın yaşamını derinden etkileyecek olan bu kadar vahim yasa tasarıları gerçekten katliam olarak nitelendirilebilecek yasa tasarıları karşısında birkaç salon toplantısı dışında hiçbir şey yapılmıyor, yapılamıyor. Buna mutlaka bir çözüm bulmak zorundayız, milyonlarca insan kendilerinin sonunu hazırlayacak olan böyle bir yasa tasarısına ve arkasından gelecek olan diğer korkunç yasa tasarılarına karşı tepkilerini meydanlarda bir araya gelerek haykırmak zorundalar. Başka türlü bunun önüne geçmek mümkün değil. Teşekkür ediyorum.

Pelin Pınar ÖZDEN- Evet, şimdi asıl sorudan çok katkılar vardı tabii, ama onlardan çıkardığım birkaç şeyi söylemek istiyorum. Bir

şeyden başlamak istiyorum, aslında Nurhan Beyin söylediği bir şeyden, bezdirme ve yıldırma politikasından bahsetti aslında ve bunu artık yasalarda da görüyoruz. Ben de size söyledim mesela, afetle ilgili tasarıda, bu işleri engellerseniz sizi savcılığa yollarım. Yani bunu çok net görüyorsunuz, sadece öyle değil, bütün o yasal prosedürlerde, süreçte, dava kararlarında, yargı kararlarında bu bezdirme politikasını en sonunda pes edip oturuyorsunuz aşağıya. Tabii etmeyenler var, işte Ayfer Hanım onlardan biridir, yıllardır ben de odadayken sık sık görüştük, dernekleri veya Validebağ Gönüllüleri Derneği o pes etmeyen derneklerden, onlara da o anlamda çok ihtiyaç var. Ceyda Hanım şeyi söylemişti o muhtarlarla ilgili konuyla ilgili, işte STK'larla birlikte bu işin yapılması, gerçekten de ben o dönemlerden beri hep şu katılım konusundaki aksaklığa kafayı yoruyorum. Yani tamam, katılım güzel, herkes katılsın tabii, ama kimin neye katılacağını bilmeden yaptığı katılım da iyi sonuçlar veremeyebiliyor. Bugün çıkıp halka sorsanız üçüncü köprü yapılsın mı? Yüzde 90 yapılsın çıkar, ne var işte, yol diyecek, oradan oraya geçeceğiz, ne var? Gayet güzel devletimiz yatırım yapıyor diyecek, ama o bilmiyor ki, o köprü yapıldığını bilmem ne kadar yasadışı alan ya da yasal alan kente katılacak yüzlerce, 800-1000 hektar kadar orman alanı yok olacak. İşte onun geçtiği noktalarda, bağlantı noktalarında kente son derece olumsuz sonuçlar veren dönüşümler başlayacak. Dolayısıyla hep şey diyorum, bilinçli katılım ya da öğretilmiş katılım, bu çok önemli, yani katılımıdan önce insanları da katılıma hazırlamak gerekiyor bu gerek

muhtarlar olsun, gerek halkın kendisi olsun ve orada da dediğiniz gibi STK'ların işbirliğini ve kolaylaştırıcı rolünü, yönlendirici rolüne çok ihtiyaç var. Belki onları şöyle hani 3 konuşmacıdan çıkardıklarını, bunları söyleyebilirim ve Ayfer Hanıma da şunu söyleyeyim, o zaten biliyor bunu, Şehir Plancıları Odası o süreçte yanında oldu, baro da zannediyorum aynı şekilde, bundan sonraki süreçte de ben şu anda yönetimde değilim, ama eminim ki, her türlü desteği vereceklerdir.

Dediğim gibi, ben yönetimin içinde değilim, yönetim çok daha aktif şu anda takip ediyor tabii bunları. Muhakkak ki haberleri vardır ve irtibat kurduğunuz takdirde ellerinden gelen desteği vereceklerdir, onu söyleyebilirim. Tepkilerden bahsetti, Ceyda Hanım galiba gene bahsetti, tepki verilmedi demişti. Aslında orada şöyle bir sıkıntı var:

Ceyda DÖNMEZER- Tescil edilmiş çünkü kışla, dolayısıyla bütün mantıksızlığıyla hukuken acaba yok edilmesi mümkün mü? Bir de onu ben biraz teessüf ediyorum herkese, çünkü kışlaya yoğunlaşıyor herkes, bir de Taksim projesinin tümüne yoğunlaşıyor. Halbuki bizim mahallemiz, yani bütün Gümüşsuyu Mahallesi ve Ayazpaşa en çok sayıda kişiyle en çok zarar görecektir olan o dalış tünelleri nedeniyle, bir de yayalaştırma demek mutlaka dalış tüneli mi yapmaktır? Çevirirsiniz trafiği başka şekilde, ben bile akıl ettim ne şekilde çevrileceğini. Herkes bana şehir planlamacısının, 40 yıldır orada yaşadığım için biliyorum trafik nereden ne şekilde akabilir kolaylıkla, yani o tünellere gerek de yok ayrıca. Ona rağmen

herkes kışladan bahsediyor, uydu kent süreyi kaçırmışlar.

Pelin Pınar ÖZDEN- O anlamda bir bilgi kirliliği de var aslında bakın, şimdi mesela son dönemde o tünellerin olmayacağı sadece bir tek şey olacağı söyleniyor.

Ceyda DÖNMEZER- Ben gene de dava etmek zorundayım. Orada geçen gün öyle söyledik, ama fikrimizi değiştirdik derlerse?

Pelin Pınar ÖZDEN- Bakın, zaten söylediğime dikkat edin, söyleniyor dedim. Hepimiz kulaktan dolma bilgiyle konuşuyoruz.

Bir şey daha söylemek istiyorum. Arif Bey aslında çok hoş bir öneride bulundu tabii, herkes tek katlı, iki katlı evlerde yaşasa, ama şöyle tabii İstanbul için kabaca bir hesap yapsak, işte 12 milyon nüfus desek, yani ortalama 4 kişiden 4'e böldüğümüzde aile sayısını ne çıkar 12'yi 4'e bölersek? 3 milyon hane çıkar, o 3 milyonu ortalama 80 metrekareden çarparsak kaç çıkar bilmiyorum, yapamıyorum o hesapları ve bu İstanbul'un ne kadarına teka-bül eder? Yani İstanbul gibi kentlerde tabii bu mümkün değil, ama bu konuda çeşitli kentlerde çalışmalar yapılıyor. Mesela duymuşsunuzdur bu city slow yavaş şehir gibi uygulama örnekleri var. Bizde mesela Seferihisar böyle bir uygulamaya ilk adım attı, şimdi arkadan Gökova, arkadan geliyor bazı kentler, yani İstanbul gibi metropollerde ne yazık ki bu mümkün olamıyor. Belki çok küçük pilot projelerle bunlar olabilir, ama onun dışında sırf kabaca hesapla bile böyle bir imkân mümkün değil.

Arif BELGİN- Ben orada kriterler sıralanırken kriterlerin içinde böyle bir şey olmasını

önerdim. Yoksa İstanbul'da uygulanır, uygulanmaz, uygulanmasına çalışılır tabii ki, ama bu şeye benziyor: Kanunu yaparsınız, ama tam olarak uygulayamazsınız.

Pelin Pınar ÖZDEN- Yani onu belki şöyle genelleyebiliriz, insan ölçeğinde kentler diyebiliriz. Yani bir katlı, iki katlı diyemeyiz belki, ama insan ölçeğinde kentler, gökdelenlerle dolu kentlerde kimse yaşamak istemiyor.

Arif BELGİN- Çünkü insan gökdelende kendisini karınca gibi hissediyor, bir birey olarak, insan olarak hissedemiyor. Ben bunu 7 yıl yaşadım ve birçok arkadaşım da yaşadı. Panik atağa yakalananlar oldu, tansiyonu düşenler, tansiyonu çıkanlar oldu. Başka türlü hastalıklara yakalananlar oldu. Bunlar insan sağlığına uygun yapılar değil, bunlar geçici olarak çalışma hayatında belki bir süre bulunulabilecek yerler, ama o kadar, hiçbir şekilde yaşamın geri kalanının geçirilebileceği yerler değil.

Yaşar ADANALI- Uydu kent mevzusunda da aslında uydu kent çok da tercih edilen bir çözüm değil, hani hele bir de ulaşımdaki sorunları İstanbul örneğinde de düşündüğümüzde kentin kaynaklarının bir şekilde nasıl tükendiğini gördüğümüzde, bir de zaten İstanbul'da uygulanan uydu kentler de var. Hani düşünersek mesela, TOKİ'ler gelir dağılımına göre uydu kentler kuruyor. Yani bir anlamda kentin çeperinde farklı gelir gruplarına göre ayrılmış yaşam alanlarını ve kamu eliyle inşa ediyoruz. Şimdi bunlar çözümden çok sorun yaratacaklar ve kentteki ayrışmayı ve eşitsizliği zaten şimdiden onların verileri önümüze geliyor, arttıracaklar. Yani biraz daha bu tek

katlı, iki katlı mevzusuna da çok kısaca değinirsek hani biraz burada birkaç veri var. Kent yaşantısını daha yaşanır kılmak için, insan ölçeği o açıdan önemli, ama yoğunluk illa kötü bir şey olmak anlamında değil, yoğunluğun kentsel ekoloji anlamında, dünya kaynaklarını daha verimli tüketme anlamında olumlu yanları da var. O yüzden ne kadar az yoğunluklu, ne kadar az düşük katlıysa o kadar daha iyi bir yaşanabilirlik çevre, bunu tabii gökdelenlere alternatif olarak zaten söylemiyorum, birbirbir böyle bir şey çıkmıyor yani ilke bazında düşündüğünüzde. Evet, yavaş şehirlerde bu bir çözüm olabilir ve de metropol ölçeğinde farklı tasarımlar düşünülebilir, ama birçok gayet yoğun çok da yüksek olmayan kentsel yapılaşmalar aslında çok insancıl olduğunu da görebiliyoruz. Birçok gecekondu mahallesi örneğin, aksini düşünsük de çok daha kompakt, çok daha bir arada ve çok daha insancıl bir şekilde bir fiziki çevreye müdahale edildiği görülüyor. Bu şey ilginç, mesela çok yeni projelerden biri bir körfez sermayesiyle şu an büyük bir yatırımcı Emar'ın İstanbul'da yaptığı kapalı güvenli site projelerinden biri işte bu yavaş şehri site promosyonunda kullandı. Tabii ki bunu o yavaş şehrin felsefesiyle birlikte ve de onun lisansıyla birlikte kullanılmadı, ama reklamlarında yavaş şehre sizi davet ediyoruz diye aslında düşündüğünüzde yavaş şehrin o üretimle tüketim arasındaki keskin ayrımı koparttığı, hani insanları doğaya, ama aynı zamanda üretime, el emeğine davetini içermeyen tamamen bir pazarlama stratejisi olarak aslında bu alternatif daha iyi yaşam gelişen modellerini şu an emlak piyasasının da bir şekilde kendi

içinde evcilleştirdiğini ve kullandığını görüyoruz. O yüzden bu tarzdaki hani içine bakmak, hani ne ifade ediyorsa bakmak çok önemli diye bitireyim.

Pelin Pınar ÖZDEN- Şimdi bu uydu kent konusu aslında önemli bir konu, Amerika'da da, Avrupa'da da çok eski yıllardan beri örnekleri olan bir konu ve kendi içlerinde de gayet hoşlar gerçekten, fakat uzmanlar bunları araştırıyor ve bir kere ekonomik açıdan kente büyük maliyetleri olduğunu ortaya koyuyor. Çünkü oralara hizmet getirmek zor. İkincisi denetim çok zor, özellikle daha az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde denetim açısından problemleri var. Bir problemi daha var, buralar yatakhane şehir gibi kullanıldıkları için gündüzleri merkezde çalışanlar geceleri uydu kentlere gidiyorlar ve kent merkezleri boşalıyor. Aslında işte ilk dönüşüm uygulamalarının da bu kent merkezlerinde ortaya çıkması da bu sebepten dolayı, uydu kentlerin kent merkezlerine böyle bir şeyi var. Dolayısıyla bugün mesela Avrupa hem ekonomik kısıtlar da dünyadaki krizleri de dikkate alarak bugüne kompakt city modelini tekrar teşvik etmeye çalışıyor, öyle de bir eğilim değişikliği var.

Av. Tunay GÜRSEL-(*İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Üyesi*)- Taksim'in yayalaştırma projesinden bahsetmek istiyorum. Ben bu arada Beyoğlu Kent Konseyinde Çevre Kurulu Komisyonu başkanım. O soruya geçmeden evvel Yaşar Beyefendiye şunu söylemek istiyorum: Eğer temas ederse Beyoğlu Kent Konseyinde bir de Kentsel Dönüşüm Komisyonu var, mimarlar, mühendisler var.

Lütfen ya benimle temas edin veya orada derdimizi birlikte anlatalım kendilerine. Yeni kuruldu, ne yapacağını bilmiyorum henüz. Efendim, Taksim'i yayalaştırma projesi ben baktım internette Büyükşehir Belediyesinin Ulaşım Dairesinin verdiği bir sadece nereden geçilir, ne olur? Taksim'e çıkan 6 tane ana arterde zannediyorum 5'i kazılıp bir yerden girilip bir yerden çıkılmak suretiyle ben yayalaştırma adı altında çıkan bunun trafiği rahatlatma olarak görüyorum aslında, fakat büyük bir kaosa dönüşeceğini zannediyorum. Çünkü 30-50 metrelik mesafeden tahterevallı gibi girip çıkacak arabalar, bu arada Cihangir tarafına nasıl geçecek? Orası zaten bir büyük sıkıntı yaşamakta, bunun için ben başka bir güne değerli komisyon başkanı arkadaşımızla bir panel düzenlemesine üniversitelerde ve Şehir Plancıları Odasından arkadaşlarımızın çağrılmasını istiyorum. Bu proje meydana çıkmadan evvel ne yapılacaksa, ne tür bir eylem planı uygulanacaksa biz Çevre Federasyonu olarak da burada varız, bunun için zaten buradayız. Bu arada küçük bir şey, Barselona'da Katalonya semti alanı var, zannediyorum Yaşar Bey bulunmuş, orada küçücük bir binanın maketini yapıyorlar ve inanır mısınız 6 ayla bir sene arasında halka sunuyorlar ne itirazınız var, ne olacak, ne bitecek? Burada kocaman bir alan hallaç pamuğu gibi atılacak, hiç kimse bir şey bilmiyor. Yani kime ne soracaksınız? Sayın Belediye Başkanına sordum, sustu. Büyük kent bu işi tabii ben bunun içindeyim diye aynı zamanda söylüyor, ama hiçbir şey yok, büyük bir sessizlik var. Afet Kanunuyla ilgili de çok kısa bir şey söylemek istiyorum, o da büyük bir handikap

getiriyor. Yani aslında masum bir konu nedir burada? Büyük bir handikap var, deprem geliyor. Bu bakımdan dolayı insanlarımız büyük bir korku içinde İstanbul'da deprem kuşağında doğru, buna sığınarak bir yasa çıkarmak istiyorlar, ama bütün gördüğüm kadarıyla muayyen maddeleri de hukuka aykırı, çünkü bir itiraz hakkını kaldırıyor. Bölge idare mahkemelerine müracaat edemiyorsunuz. Hani hukuk devletiyiz biz, demokrasinin olduğu bir ülke, binlerce problem olacak, bize de herhalde hukukçular olarak çok iş düşecek.

Av. Alev Seher TUNA- Teşekkür ediyorum katkılarınızdan dolayı, sağ olun. Evet sayın konuklarımız, bir sonraki toplantı konukları gelmeye başladığı için konuşmalar da oluyor zaten, çok rahat hareket edemiyoruz. Bizim saatimiz 15.00'e kadardı aslında, süremizi de doldurmadık henüz, aşmadık yani, o nedenle tedirgin olmamıza da gerek yok. Ben kısaca iki cümle etmek zorundayım. Şimdi Ayfer Hanımın sorusuna cevap veremedim bu arada, çünkü yasal bilgileri yok elimde, onları iletirlerse ona göre bir cevap verebilirim. Konuyla ilgileniyorum, ama yasal süreçle ilgili bilgi sahibi değilim. Onun dışında Kent Konseylerinin etkin hale getirilmesiyle ilgili soruyu sordu Kudret Bey, bunlar ismen var, fakat icrası olmayan bir kuruluşla Büyükşehir'de de zaten yok biliyorsunuz, ilçe belediyelerinde var, ama onlarda da sadece gidiyorsunuz, toplantıya katılıyorsunuz, bir iş yok. Katılım süreci, hocam konuşmasının başından beri aynı şeyi söylüyor, şimdi bizim öncelikli olarak yasal düzenlemelerde eksikliğimiz var, uluslararası sözleşmeler, her türlü idari düzenleme hakkında bilgi edinme

,başvurma ve karar alma sürecine Katılmayı öngören AARHUS Sözleşmesine taraf değiliz. Bu sözleşmenin en önemli özelliği katılımıcılığı sağlayan bir sözleşme olması, ısrarla Türkiye bu sözleşmeyi imzalamıyor. Bunu imzalamadığı sürece bizim bu yönetimlere katılmamız, karar alma sürecinde bulunmamız mümkün değil.

Onun dışında Yerel Yönetimler Avrupa Şartı var, Maastricht Anlaşması var, bunların getirdiği yükümlülükler var, fakat bunların hepsine çekince koymuşuz. Bu çekinceler nedeniyle hiçbir şekilde aktif olarak bir çalışma yapmıyoruz. Bunların değiştirilmesi gerekiyor. Aksine.2011 yılında 644 sayılı KHK. İle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı teşkilatı yeniden yapılandırılarak ,yerleşme yerine merkezleşmeyi getirmiştir.Burada öncelikle dikkat edilmesi gereken unsur kent yönetimi konusudur. Çünkü, geleceğe dair iyi bir vizyonu ve misyonu olan, modern yönetim tekniklerini bilen ve uygulamaya koymuş, yönetim uygulamalarına halkını ve sivil toplum kuruluşlarını yeterince katmış, kente ait önemli yatırımların kararlarını kentdaşlarıyla birlikte almış ve uygulayan bir kent yönetimi, kentini yaşanabilir hale getirir ve geleceğin standartlarına taşır . Türkiye’de yanlış kentleşmenin neden olduğu problemleri halledebilmek için şu ana başlıklar altında önlemlerin alınması gereklidir.

A- Ekonomik tedbirler; işsizlik, sektör dengesizlikleri bölgesel dengesizlikler, altyapı sorunları ile ilgili tedbirler.

B- Fiziki yerleşme ve imar planlaması ile ilgili tedbirler; Konut, gecekondular, kent planlaması ile ilgili tedbirler.

C- Sosyo-kültürel yapı ile ilgili tedbirler; Kentleşme Zihniyeti, ailenin güçlendirilmesi, kültürel çatışmayla ilgili tedbirler.

D- Yönetime yönelik tedbirler; Etkin bir kent yönetimi için alınabilecek tedbirler

Ancak, görüldüğü gibi ,siyasi nedenlerle yerel yönetimler yerine, merkezi idarenin güçlendirilmesi yönünde politikalar izlenmektedir.

